

ØVELSESKATALOG OM UNGES DEMOKRATI OG DELTAGELSE

**UNDERVISNINGSMATERIALE
OM SKOLEFOLKEMØDET 2019**

**MELLEMFOLKELIGT
SAMVIRKE** **actionaid**

INDHOLD

Introduktion	3	DEL 2: Øvelser om demokrati og medborgerskab	28
DEL 1: Øvelser til digitalt materiale på Verdensklasse.dk/skolefolkemoede	5	Hvad er demokrati for dig? (35-40 min)	29
Elevøvelser til videoer	6	Demokrati i hverdagen (20-25 min)	31
Skolefolkemødet 2019	6	Demokratiske deltagelsesformer (60 min)	32
Hvad ville du ændre på din skole?	7	Elevark: Sådan deltager du i demokratiet	33
Sammenhold (10-20 min)	7	De nye lejere (30 min)	35
Indflydelse (10-20 min)	7	Elevark: De nye lejere	36
Interaktiv undervisning (10-20 min)	7	Styreformer og rettigheder (30 min)	37
Pitch DIN skoledag (90-120 min)	8	Elevark: Definitioner på styreformer	38
Elevark: Pitch for mere indflydelse	9	Elevark: Styreformer, indflydelse og rettigheder	40
Klima og ansvar	11	Hvad er en aktiv medborger? (60 min)	41
Hvorfor er det vigtigt? (5-10 min)	11	Elevark: Aktive personer i Danmark	43
Tag ansvar! (10-20 min)	11	Elevark: Aktive personer i verden	45
Forældre, gør noget! (20-25 min)	11	De unges kamp for AMC Albertslund (45-60 min)	47
Børn vs. Voksne (20-30 min)	12	Politisk protesttale (30-40 min)	49
"Én skoleelev har taget det på sig at bruge sin stemme" (30-40 min)	13	Debatklub (100-130 min)	51
Klimastemmer fra hele verden (60-80 min)	14	Elevark: Forberedelse - hold for	54
		Elevark: Forberedelse - hold imod	56
		Dialogforum (30 min)	58
		Ungeråd (120 min)	59
Elevøvelser til artikler	15		
Skolefolkemødet 2019	16		
Spis flere insekter (10-15 min)	16		
Brug din stemme (20-30 min)	16		
LGBT+ i Folkeskolen	17		
Safe Space (15-20 min)	17		
Internettet (10-15 min)	17		
Fællesskaber (20-25 min)	17		
Toilet til alle (10-15 min)	18		
Rettigheder (20-30 min)	18		
Usynlig i samfundet (150-180 min)	18		
Elevøvelser til refleksionsplakater	19		
Drømmer du?	20		
Fællesskab	21		
Om mig selv (20-30 min)	21		
Slå rekorden i fællesskab (10-15 min)	21		
Venskab i krogene (30-40 min)	22		
Stemmeret	23		
Din stemme (20-30 min)	23		
Religion	24		
Fælles højtid? (20-30 min)	24		
Elevøvelser til illustrerede debatter	25		
Ligestilling ja – men hvordan?	26		
Demokratifitness	27		

INTRODUKTION

Dette katalog indeholder øvelser, der sætter spot på unges stemme og deltagelse i demokratiet. Danske skoleelever er verdensmestre i viden om demokrati, men de er bagud på engagement, og de bruger sjældent deres viden i praksis. Måske er det fordi, mange oplever, at demokratiet er for de voksne, og at døren til demokratiet først åbnes, når de bliver 18 år. Derfor er øvelserne i dette katalog aktiverende og praktiske og giver eleverne mulighed for at sætte sig selv i spil og møde andre unge, som har engageret sig i en sag eller har forsøgt at skabe forandring.

Materialet tager afsæt i et ungeevent – et skolefolkemøde, planlagt og afholdt af københavnske skoleelever i 2019. Det var elever, der udviklede skolefolkemødets program, designede pladsen, inviterede deltagere, og det var elever, som stod på scenen d. 4. juni og modererede debatter og aktiviteter for andre unge fra hele byen. Elevernes konkrete engagement og deltagelse i en demokratisk handling – skolefolkemødet – er omdrejningspunktet i dette materiale.

FORMÅL

- At invitere elever ind i demokratiet på en måde, der fordrer nysgerrighed, engagement og lyst til at udforske de muligheder, man har som ung i et demokrati.
- At præsentere elever for cases og eksempler, hvor mennesker aktivt bruger demokratiet og de rettigheder, man har som borger i Danmark.
- At træne færdigheder og kompetencer til aktivt medborgerskab og demokratisk deltagelse.

MÅLGRUPPE

Materialet henvender sig primært til elever i udskolingen, men kan også benyttes i de ældste klasser på mellemtrinnet. Det kan bruges i fag som samfundsfag og dansk, men er også relevant for historie, kristendomskundskab og i forløb på tværs af fagene.

TEMAER

Demokrati • Fællesskab • Medborgerskab • Rettigheder • Styreformer • Medbestemmelse • Organisering • Deltagelsesformer • Dialog & debat • Inklusion / Eksklusion • Fordomme • Forskelsbehandling • Køn & ligestilling • Klima

ET SAMLET UNDERVISNINGSMATERIALE

Dette øvelseskatalog er del af undervisningsmaterialet 'Skolefolkemøde – unge deltager i demokratiet', som er gratis og tilgængeligt på Mellemfolkeligt Samvirkes hjemmeside www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede. Undervisningsmaterialet består af øvelseskatalog og digitalt materiale, der indeholder:

- Videoer
- Artikler
- Refleksionsplakater
- Illustrerede debatter
- Fotos

På siden kan du også downloade dette øvelseskatalog med direkte links til andet online materiale, der skal benyttes i øvelserne.

INTRODUKTION

ØVELSESKATALOGETS OPBYGNING

Kataloget består af to dele. Del 1 indeholder øvelser, der tager udgangspunkt i det digitale materiale om skolefolkemødet 2019, som findes på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede. Det kan fx være diskussionsspørgsmål til en video eller øvelser, der folder nogle af tematikkerne fra en debat ud. Der er både øvelser af kortere og længere varighed. Enkelte øvelser kan benyttes som udgangspunkt for et større projektarbejde eller en temauge. Alle øvelser er inklusiv tidsestimat. Dog vil tidsforbruget variere afhængig af klassetrin, fagligt niveau, forhåndskendskab til emnerne osv.

Det anbefales at starte med at se de to introducerende videoer 'Skolefolkemødet 2019' og '5 ting du måske ikke vidste om skolefolkemødet'. De kan findes under Videoer på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede.

Katalogets del 2 består af øvelser af mere generel karakter, omhandlede demokrati og medborgerskab. Fælles for øvelserne er, at de engagerer eleverne og giver plads til at udforske emner og spørgsmål, som er aktuelle i klassen, på skolen eller i lokalområdet.

SKOLEFOLKEMØDE I KØBENHAVN 4. JUNI 2019

Skolefolkemødet 2019 blev afholdt i København d. 4. juni i et samarbejde mellem seks københavnske folkeskoler og Mellemfolkeligt Samvirke og Ungdomsbyen. Det var elever fra de seks skoler, der planlagde og afviklede folkemødet med støtte fra lærere og ressourcepersoner. Der deltog omkring 750 mennesker på skolefolkemødet: Elever, lærere og skoleledere fra hele byen samt politikere, eksperter, debattører og almindelige borgere.

Skolefolkemødet er en tilbagevendende begivenhed og formålet er at give unge en platform, hvor de kan diskutere sager, der optager dem, med hinanden og med beslutningstagere.

MERE MATERIALE TIL UNDERVISNING OM MEDBORGERSKAB

Find flere øvelser om medborgerskab, fællesskab og demokrati på www.verdensklasse.dk/medborgerskab/ undervisningsmateriale. Vil I arbejde med verdensmål og globalt medborgerskab, kan I benytte Mellemfolkeligt Samvirkes materiale på www.verdensmaalene.dk

DEL 1: **ØVELSER TIL DIGITALT** **MATERIALE PÅ** **VERDENSKLASSE.DK/** **SKOLEFOLKEMOEDE**

ELEVØVELSER TIL VIDEOER

SKOLEFOLKEMØDET 2019

SÅDAN GØR I

Inden I går i gang med det digitale materiale og de tilhørende øvelser, anbefales det, at I ser videoerne 'Skolefolkemøde 2019' og '5 ting du måske ikke vidste om skolefolkemødet'. De introducerer skolefolkemødet og elevernes rolle. Find begge under Videoer på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede. Her ligger også voxpopvideoerne 'Hvad ville du ændre på din skole?' og 'Klima og ansvar'.

HVAD VILLE DU ÆNDRE PÅ DIN SKOLE?

SÅDAN GØR I

- 1) **Se voxpopvideoen 'Hvad ville du ændre på din skole?'**
Find den under Videoer på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede
- 2) **Udvælg en eller flere af nedenstående øvelser**

ØVELSER

SAMMENHOLD (10-20 MIN)

Alma siger, at hun gerne vil forbedre sammenholdet på skolen.

Diskuter i klassen eller i mindre grupper:

- Har I et godt sammenhold på jeres skole?
- Kan I genkende noget af det, som Alma siger – f.eks. "U-klassen kæmper mod V-klassen"?
- Hvad skaber konflikter mellem klasser eller årgange på jeres skole?
- Laver I fælles aktiviteter på tværs af klasser eller årgange? Forandrer det noget, hvis I laver aktiviteter sammen?
- Hvordan kunne I forbedre sammenholdet på jeres skole, f.eks. mellem klasserne eller mellem årgangene?
- Hvordan kan I se, at det er lykket? Hvad ville være anderledes?
- Hvordan kan man "lære hinanden venskabeligt at kende og lære om hinandens kulturer", som Alma siger?
- Alma siger, at det er vigtigere at vide noget om hvordan, man hver især er som personer end hvem, der har det højeste snit på skolen. Er I enige?

INDFLYDELSE (10-20 MIN)

Maja vil gerne have mere indflydelse på sin skole.

Og det må gerne være på en anden måde end at sidde i elevrådet.

- 1) **Inddel klassen i grupper, der diskuterer:**
 - Hvordan kan man få indflydelse på skolen – udover elevrådet? Kom med mindst et, men gerne flere bud.
- 2) **Saml elevernes bud på tavlen. Tal med eleverne om:**
 - Hvor mange måder at få indflydelse på kunne I finde? Er det mange eller få?
 - Bruger I dem? Hvorfor / hvorfor ikke?
- 3) **Alma siger, at der gerne må være kortere mellem skolebestyrelse og elever.**
 - Hvad mener hun med det?
 - Ved I, hvad skolebestyrelsen på jeres skole laver?
 - Oplever I, at der er langt eller kort mellem jer og skolebestyrelsen?
 - Kom med idéer til, hvordan man kan gøre afstanden kortere mellem skolebestyrelse og elever.

INTERAKTIV UNDERVISNING (10-20 MIN)

Viggo ønsker sig mere interaktiv undervisning i timerne.

Eleverne svarer på nedenstående spørgsmål skriftligt eller i grupper. Saml op i plenum til sidst.

- Forklar, hvad interaktiv betyder.
- Viggo siger, at det handler om at "snakke med og debattere med sin lærer".
- Hvornår er jeres undervisning interaktiv. Giv nogle eksempler.
- Er der nogle fag, hvor undervisningen er mere interaktiv end andre? Giv bud på, hvorfor der er forskel.
- Synes du/I, at det er vigtigt at debattere med sin lærer? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Hvad får man ud af at snakke med og debattere med sin lærer?
- Kom med idéer til, hvordan lærerne kan gøre undervisningen mere interaktiv.
- Kan I selv gøre noget?

HVAD VILLE DU ÆNDRE PÅ DIN SKOLE?

PITCH DIN SKOLEDAG (90-120 MIN)

Clara vil gerne have indflydelse på sin skoledag. Hun vil gerne lære mere og prøve forskellige måder at lære på.

1) Diskuterer i klassen eller gruppevis:

- Hvad har I indflydelse på i forhold til jeres skoledag?
- Hvad har I ikke indflydelse på?
- Hvorfor, tror I, at I ikke har indflydelse på disse ting?
- Vil I gerne have mere indflydelse? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Lav en fælles brainstorm på hvilke elementer af en skoledag, I godt kunne tænke jer at have (mere) indflydelse på.

2) Inddel klassen i grupper. De skal nu lave et PITCH, hvor de argumenterer for, at de skal have mere indflydelse på noget, der har med skoledagen at gøre.

Forklar, at et pitch er en slags salgstale, hvor man kort fortæller sit budskab og prøver at overbevise modtageren.

3) Uddel elevarket 'Pitch for mere indflydelse' (næste side) til hver gruppe. I grupperne diskuterer eleverne følgende spørgsmål og noterer på arket:

- Beskriv kort HVAD, I gerne vil have indflydelse på.
- Forklar HVORFOR, I gerne vil have indflydelse på dette.
- Fortæl HVEM, der har indflydelse på det, som det er nu.
- Skriv, HVAD der vil være anderledes, hvis I får indflydelse og HVORFOR, I synes, det er vigtigt.
- Tænk over, HVEM der kan være imod, at I får denne indflydelse.
- Prøv at forestille jer HVILKE argumenter, han/hun/de vil bruge. Skriv dem ned og find herefter jeres egne modargumenter.

4) Ud fra deres svar skal grupperne skrive et kort pitch (max 10 linjer), hvor de 'sælger' budskabet om, at de skal have mere indflydelse på en bestemt del af deres skoledag.

Grupperne følger elevarket. Før de skriver deres pitch, skal de tage stilling til konteksten for pitchet:

- HVEM vil I forsøge at overbevise om, at I skal have mere indflydelse? Altså hvem skal I pitche til?
- HVOR og HVORNÅR vil I levere jeres pitch?
- Skriv jeres pitch.

5) Hvis muligt, kan du facilitere, at eleverne laver deres pitch til den eller dem, de har planlagt.

Det kan være godt at arbejde mod en virkelig situation, hvor eleverne rent faktisk skal overbevise nogen om deres sag, så det ikke bare er noget, de 'leger'.

Alternativt kan de lave deres pitch for en anden gruppe og få feedback.

6) Slut af med en fælles opsamling i klassen:

- Hvordan var det at lave et pitch for indflydelse?
- Er det svært / nemt at finde de gode argumenter?
- Hvad var den største udfordring, da I skulle skrive og opføre jeres pitch?
- Hvis de har lavet deres pitch 'i virkeligheden': Tror I, det vil lykkes at få mere indflydelse?
- Kan I bruge det, I har lært, andre steder?

ELEVARK

PITCH FOR MERE INDFLYDELSE

HVAD GÅR ØVELSEN UD PÅ?

I jeres gruppe skal I lave et PITCH, hvor I argumenterer for at få (mere) indflydelse på noget, der har med jeres skoledag at gøre. Det kan være alt, der har med jeres skoledag at gøre, fx hvor mange timer I er i skole, hvordan klasseværelserne er indrettet, hvilken slags undervisning I modtager, hvilke fag I har, hvor mange ture I kommer på, hvad I samarbejder med andre skoler om osv.

Et pitch er en slags salgstale, hvor man kort fortæller sit budskab og prøver at overbevise modtageren.

SÅDAN GØR I:

1) I jeres gruppe diskuterer I følgende spørgsmål og noterer på arket:

Beskriv kort HVAD, I gerne vil have indflydelse på:

Forklar HVORFOR I gerne vil have indflydelse på dette:

Fortæl HVEM der har indflydelse på det, sådan som det er nu:

Skriv, HVAD der vil være anderledes, hvis I får indflydelse og HVORFOR I synes, det er vigtigt:

Tænk over og skriv ned, HVEM der kan være imod, at I får denne indflydelse:

Forestil jer HVILKE argumenter, han/hun/de vil bruge.

Skriv dem ned og find herefter jeres egne modargumenter:

ELEVARK PITCH FOR MERE INDFLYDELSE

- 2) Ud fra jeres svar under del 1 skal I skrive et kort pitch (max 10 linjer), hvor I 'sælger' budskabet om, at I skal have mere indflydelse på en bestemt del af jeres skoledag. Først skal I tage stilling til følgende:

HVEM vil I forsøge at overbevise om, at I skal have mere indflydelse?
Altså hvem skal I pitche til?

HVOR og HVORNÅR vil I levere jeres pitch?

Skriv jeres pitch! Max 10 linjer.

KLIMA OG ANSVAR

SÅDAN GØR I

- 1) **Se voxpopvideoen 'Klima og ansvar'.**
Find den under Videoer på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede
- 2) **Udvælg en eller flere af nedenstående øvelser**

OBS!

Hvis I ikke tidligere har arbejdet med klima og klimaforandringer, kan I starte med at lave et fælles mindmap over de klimaforandringer, der truer vores verden. Brug evt. DR's tjeneste Klimasvar på www.dr.dk/tjenester/klimasvar

ØVELSER

HVORFOR ER DET VIGTIGT? (5-10 MIN)

Følgende spørgsmål kan besvare individuelt som korte skriveøvelser, diskuteres i mindre grupper eller tages i plenum:

- Hvorfor synes Bertil, at det er vigtigt at diskutere klima?
- Hvad kan skolefolkemødet, ifølge Bertil, være med til at gøre?

TAG ANSVAR! (10-20 MIN)

Clara og Maja tager på hver deres måde et klimaansvar.

- 1) **Lav i fællesskab en liste på tavlen med de ting, Clara og Maja gør for klima og miljø.**
- 2) **Hvilke eksempler på klimahandlinger viste eleverne frem på skolefolkemødet?**
Tilføj til listen på tavlen.
- 3) **Tilføj til sidst de ting, I selv gør.**
- 4) **Diskuter:**
 - Er der nogle klimahandlinger, der er vigtigere end andre?
 - Hvilke er mest krævende?
 - Er der noget, I aldrig selv ville gøre for klimaet, selvom I ved, at det hjælper?

FORÆLDRE, GØR NOGET! (20-25 MIN)

Bertil siger til sine forældre, at de skal passe på klimaet, fordi det er hans generation, der skal leve på den ødelagte jord.

- 1) **Enkeltvis svarer eleverne på spørgsmålene:**
 - Taler I om klima hjemme hos jer? Giv et eksempel på noget, I diskuterer.
 - Er du enig/uenig med dine forældres synspunkter? Hvis du er uenig med dine forældre, hvad er I så uenige om?
 - Hvorfor tror du, at I er uenige?
 - Hvilket ansvar, synes du, dine forældre har for at passe på klimaet og kæmpe imod klimaforandringerne?
 - Synes du, de har et andet ansvar, end du har? Begrund dit svar.
- 2) **Lav en opsamling i klassen.** Skriv på tavlen eksempler på uenigheder mellem børn og deres forældre. Diskuterer, hvad årsagen til uenighederne kan være.

KLIMA OG ANSVAR

BØRN VS. VOKSNE (20-30 MIN)

Børn og voksne er forskellige. De kan og gør mange forskellige ting - også når det handler om klimaet.

I denne øvelse skal I *mappe*, hvad børn og voksne kan og gør med den viden og de færdigheder, de hver især har. Eleverne skal forholde sig kategorierne **vide** – **kunne** – **gøre** for at finde ud af hvilken rolle, børn og voksne hver især kan spille i forhold til klimaspørgsmålet. Brug skemaet eller skriv på tavlen.

Hvad **ved** børn vs. voksne? Hvilken viden og kendskab har de, som kan bruges ift. klimaspørgsmålet?

BØRN:

VOKSNE:

Hvad **kan** børn vs. voksne? Hvilke færdigheder, egenskaber, styrker og evner har de, som kan bruges ift. klimaet?

BØRN:

VOKSNE:

Hvad **gør** børn vs. voksne? Hvordan handler de? Hvordan er de aktive ift. klimaspørgsmålet? Hvilke initiativer tager de?

BØRN:

VOKSNE:

KLIMA OG ANSVAR

"ÉN SKOLEELEV HAR TAGET DET PÅ SIG AT BRUGE SIN STEMME" (30-40 MIN)

Børne- og Ungeborgmester i København, Jesper Christensen, taler om én skoleelev, der har gjort noget ekstra særligt for at sætte klimaet på dagsordenen.

1) Start med en diskussion i klassen:

- Hvem er den skoleelev, som borgmesteren taler om?
- Hvad ved I om skoleeleven (Greta Thunberg, red.)?

2) Nu skal eleverne researche på forskellige måder, Greta Thunberg har forsøgt at skabe opmærksomhed omkring klimaet på. Noter på tavlen.

Hver måde / handling skal kun stå én gang på tavlen. Dvs. at sidde med et skilt foran regeringsbygningen i Stockholm skrives kun én gang. Enten kan du give eleverne fx 10-15 minutter på én gang til at søge på nettet. Alternativt kan du dele researchfasen op i 5 minutters intervaller. Efter 5 minutter hører du eleverne, hvad de har fundet ud af. Giv dem 5 minutter til og gentag. Fortsæt indtil, eleverne ikke kan finde på flere ting, Greta har gjort. Du kan evt. selv tilføje måder / handlinger, du kender til.

3) Kig på tavlen i fællesskab. Vurdér:

- Hvilke handlinger er mest krævende? Lav en cirkel omkring de 3 handlinger, eleverne synes er mest krævende.
- Hvilke handlinger skaber den største effekt i forhold til at skabe opmærksomhed og forandring ift. klimaet? Lav en firkant om de 3 handlinger, eleverne vælger.

4) Diskuter:

- Er der sammenhæng mellem hvor krævende, en handling er, og hvor stor effekt, den har?
- Hvad er vigtigst i klimakampen – mange små handlinger eller få store?
- Er I selv klimakæmpere? På hvilke måder?

KLIMA OG ANSVAR

KLIMASTEMMER FRA HELE VERDEN (60-80 MIN)

I denne øvelse skal eleverne bruge artiklen 'Vær med, vær med – der er skolestrejke for klimaet i morgen i seks danske byer!!' fra Information.

Find artiklen på Google ved at taste følgende søgeord: Information + klimastrejke + seks danske byer.

- 1) **Inddel eleverne i 8 grupper, der hver repræsenterer et land: Australien, Canada, Holland, Belgien, Tyskland, Danmark, Sverige, Finland.**
Uddel artiklen fra Information eller del linket med eleverne. Hver gruppe læser beretningerne fra unge fra det land, gruppen repræsenterer. Nogle lande har flere beretninger, andre har kun en.
- 2) **Gruppevis diskuterer og noterer eleverne:**
 - Hvilke klimaforandringer fortæller den/de unge om?
 - Hvordan påvirker det dem?
 - Hvorfor vælger de unge at strejke? Gør de andet for klimaet?
- 3) **Sæt nu to landegrupper sammen: Australien & Finland, Canada & Belgien, Sverige & Tyskland, Danmark & Holland.**
Alle landepar starter med kort at opsummere deres svar fra første øvelse for hinanden. Derefter skal de sammenligne de to lande:
 - Er der forskel på, om klimaforandringer er noget, de unge oplever personligt eller noget, som de mest hører om fra andre steder i verden?
 - Reagerer personerne forskelligt?
- 4) **Skriv følgende tre overskrifter på tavlen eller på tre store ark karton, som hænges op: Frygt - Håb - Handling.**
Hvert landepar (dvs. de fire grupper fra sidste øvelse) skriver under hver overskrift, hvad deres unge fra deres lande har at sige. Dvs. hvad frygter de, hvad håber de på, og hvad gør de (for klimaet). Det skal være stikord eller korte sætninger. Til slut har I en collage med unge klimastemmer fra hele verden.
- 5) **Afslutningsvis diskuterer I fælles i klassen:**
 - Er der forskelle mellem de unge? Mellem landene? Hvad kan forskellene skyldes?
 - Har I selv prøvet at skolestrejke? Hvorfor/hvorfor ikke?
 - Synes I, at skolestrejker er en god måde at gøre opmærksom på klimakrisen? Hvorfor/hvorfor ikke?
- 6) **Gense evt. voxpopvideoen 'Klima og ansvar'.**
I videoen siger tidligere minister Bertel Haarder, at klimademonstrationer er en god idé, men at det er dumt, hvis det foregår i skoletiden, fordi der "ikke kun er ét middel mod klimaforandringerne".
 - Hvad mener Bertel Haarder, og er I enige?

Bertel Haarder siger også, at vi ikke skal gøre ligesom Greta Thunberg og panikke.

 - Hvad mener han? Er I enige?
 - Hvad, synes I, man skal gøre?
 - Gør I selv noget for klimaet?

ELEVØVELSER TIL ARTIKLER

SKOLEFOLKEMØDET 2019

SÅDAN GØR I

I skal bruge artiklerne om Skolefolkemødet 2019 og LGBT+ i Folkeskolen.

Find dem under Artikler på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede.

SKOLEFOLKEMØDET 2019

SÅDAN GØR I

- 1) **Eleverne læser artiklen om skolefolkemødet 2019.**
Find den under Artikler på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede
- 2) **Opsummer med eleverne:**
 - Hvem arrangerede skolefolkemødet 2019?
 - Hvorfor blev der holdt skolefolkemøde? Hvad var formålet?
 - Hvad skete der på skolefolkemødet?
 - Hvem var på scenen, og hvem var publikum?
 - Hvilke temaer havde eleverne valgt?
- 3) **Udvælg en eller flere af nedenstående øvelser**

ØVELSER

SPIS FLERE INSEKTER (10-15 MIN)

Et af temaerne på skolefolkemødet var klima og miljø.

Spørg eleverne – og noter på tavlen:

- Hvordan gjorde skoler og elever på skolefolkemødet opmærksom på klima og miljø? Hvilke aktiviteter var der? Hvad kunne man prøve?
- Hvad kan man ellers gøre for at passe på klima og miljø – eller gøre opmærksom på klimaproblemerne?

BRUG DIN STEMME (20-30 MIN)

På skolefolkemødet kunne eleverne stemme om det emne, de synes var vigtigst at tage med til politikerne.

Der var tre valgmuligheder:

- Trivsel i skolen
- Klima på skoleskemaet
- Karakterfri skole

- 1) **Stem i klassen om hvad, I synes er vigtigst.**
Beslut, hvordan I stemmer (anonymt, håndsoprækning, på seddel eller andet).
- 2a) **Hvis I stemmer åbent, kan klassen nu deles op i 3 områder/hjørner.**
Eleverne placerer sig i forhold til deres stemme. Hvert område argumenterer for sit emne. Fortæl eleverne, at de gerne må skifte plads, hvis de bliver overbevist om, at et andet emne er vigtigere. Slut af med at annoncere vinderen – der, hvor der står flest elever.
- 2b) **Hvis I stemmer skjult, kan du afsløre vinderemnet.**
Derefter drøfter I, hvorfor dette emne er vigtigt.

LGBT+ I FOLKESKOLEN

SÅDAN GØR I

- 1) **Eleverne læser artiklen om LGBT+ i Folkeskolen.**
Find den under Artikler på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede
- 2) **Afklar centrale begreber:**
 - Hvad er seksualitet?
 - Hvad er kønsidentitet?
 - Hvad står LGBT for?
 - Hvad betyder +’et i LGBT+?
- 3) **Udvælg en eller flere af nedenstående øvelser**

ØVELSER

SAFE SPACE (15-20 MIN)

Melanie foreslår at finde et 'safe space', f.eks. en person, man føler sig tryk ved, og som man kan fortælle ens tanker til.

Lad eleverne besvare nedenstående spørgsmål som korte skriveøvelser eller i mindre grupper:

- Hvad mener Melanie med safe space?
- Hvis man er i tvivl om ens kønsidentitet eller seksualitet – hvad kan man så bruge et safe space til?
- Er det en god løsning?
- Er der andet, man kunne gøre?
- Har du et safe space? Hvis ja, hvad bruger du det til?
- Hvornår kan man have brug for et safe space?

INTERNETTET (10-15 MIN)

Alex siger, at man på internettet kan møde andre ligesindede og få mere viden, hvis man føler sig alene med sine tanker. På den måde kan man finde ud af, hvad der føles rigtigt for en.

Diskuterer i klassen:

- Hvad er fordelene ved at bruge internettet til at bearbejde tanker og følelser om seksualitet og identitet?
- Hvad er ulemperne eller faldgruberne?

FÆLLESSKABER (20-25 MIN)

Melanie og Alex fremhæver begge to, at det er vigtigt at finde sociale fællesskaber, hvor man føler sig forstået og kan dele sine tanker og oplevelser.

- 1) **Lad eleverne kort skrive deres svar ned eller inddel dem i mindre grupper, hvor de diskuterer spørgsmålene:**
 - Hvilke fællesskaber er du en del af?
 - Deler du svære ting i disse fællesskaber? Hvordan gør du det?
 - Har du gode eller dårlige erfaringer med at dele svære ting? Kom med minimum ét eksempel.
- 2) **Slut af med en diskussion i klassen:**
 - Hvad er et godt fællesskab?

LGBT+ I FOLKESKOLEN

TOILET TIL ALLE (10-15 MIN)

Noah fortæller om ikke at have et toilet, der passer til dem, fordi de ikke er enten mand eller kvinde.

Diskuterer i klassen:

- Kender I til andre situationer i skolen eller andre steder, der minder om denne?
- Hvad kan man gøre for, at alle oplever, at der er plads til dem, fx på skolen, i fritidsklubben eller sportsforeningen?

RETTIGHEDER (20-30 MIN)

Det er ikke alle steder i verden, at det er tilladt at gifte sig med en af det samme køn.

Til det har Noah denne kommentar: "Hvorfor skulle nogle mennesker have flere rettigheder end andre?"

1) **Start med at tale med eleverne om, hvad rettigheder er, og hvor vi har dem fra:**

- Hvad er en rettighed?
- Hvad er forskellen på et ønske og en rettighed?
- Hvilke rettigheder har vi i Danmark, og hvor står de skrevet? Fx borgerrettigheder, menneskerettigheder, børnerettigheder. Grundloven, FN's Menneskerettighedserklæring, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, FN's Børnekonvention mm.

2) **Eleverne researcher nu på hvilke rettigheder, LGBT+-personer har i Danmark i forhold til:**

- At blive gift
- At få børn
- At adoptere
- At skifte navn
- At skifte køn

3) **Hvilke rettigheder har LGBT+-personer i andre lande, fx Uganda?**

Lad eleverne researche på nettet eller giv dem selv et par eksempler. Du kan fx bruge Mellemfolkeligt Samvirkes hjemmeside – eller Amnesty International Danmark, Institut for Menneskerettigheder eller LGBT+ Danmark.

4) **Slut af med at diskutere Noahs udsagn:**

"Hvorfor skulle nogle mennesker have flere rettigheder end andre?"

USYNLIG I SAMFUNDET (150-180 MIN)

Noah har en følelse af at være usynlig i samfundet. Som om ingen ved, at der findes non-binære personer.

Eleverne laver en film, en podcast eller en planche om at være usynlig. Du kan finde vejledning til elevproduktion af film og podcast på Mellemfolkeligt Samvirkes undervisningsside [Verdensklasse.dk/medborgerskab](https://www.verdensklasse.dk/medborgerskab).

Find øvelserne 'Filmværksted' og 'Radiobiograf' under Øvelseskatalog og Aktion.

ELEVØVELSER TIL REFLEKSIONSPLAKATER

SKOLEFOLKEMØDET 2019

SÅDAN GØR I

I skal bruge refleksionsplakaterne 'Drømmer du?', 'Fællesskab', 'Stemmeret' og 'Religion'.

Find dem under Refleksionsplakater på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede.

DRØMMER DU?

SÅDAN GØR I

- 1) **Vis refleksionsplakaten 'Drømmer du?' på en skærm.**
Find plakaten under Refleksionsplakater på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede
- 2) **Diskuter spørgsmålene på plakaten i plenum eller i mindre grupper (20-25 min)**
- 3) **Hvis I vil arbejde videre, kan I bruge øvelserne 'Demokratiske deltagelsesformer' s. 32, 'De unges kamp for AMC Albertslund' s. 47 eller 'Politisk protesttale' s. 49**

FÆLLESSKAB

SÅDAN GØR I

- 1) **Vis plakaten 'Fællesskab' på en skærm.**
Find plakaten under Refleksionsplakater på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede
- 2) **Diskuter spørgsmålene på plakaten i plenum eller i mindre grupper (20-25 min)**
- 3) **Hvis I vil arbejde videre, kan I udvælge en eller flere af nedenstående øvelser**

ØVELSER

OM MIG SELV (20-30 MIN)

- 1) **Alle elever får en post-it.**
På deres post-it skriver hver elev skriver en ting om sig selv, som de andre ikke ved i forvejen. Det kan f.eks. være "når jeg er alene, elsker jeg at spise vingummi" eller "jeg kan danse tango". Der kan også sættes et overordnet tema for det, eleverne skal skrive om sig selv, f.eks. "jeg er bange for..." eller "jeg ville ønske, at...". Hver elev skriver højst to sætninger.
- 2) **Alle post-its sættes op på væggen.**
- 3) **På skift vælger eleverne en post-it og læser op fra den.**
De andre elever skal nu gætte, hvem sedlens forfatter er.
Det er ikke nødvendigt at gennemgå alle post-its. Stop efter 10 min.
- 4) **Fælles refleksion:**
 - Hvad blev I overraskede over?
 - Hvad betyder det for opfattelsen af jeres kammerater, at I fik noget overraskende nyt at vide?
 - Hvordan var det at dele oplysninger om jer selv med de andre?

SLÅ REKORDEN I FÆLLESSKAB (10-15 MIN)

Eleverne skal på kortest mulig tid skal røre bolden alle sammen – men kun én gang hver.
Eleverne står i en cirkel – du holder bolden og sætter øvelsen i gang ved at kaste bolden til en elev.

- 1) **Eleverne afleverer nu bolden til hinanden. Når alle har rørt den en gang, udvælges en elev til at være tidtager.** Eleven holder øje med, hvor lang tid det tager for bolden at blive rørt af alle (for eksempel 36 sekunder første gang).
- 2) **Opfordr eleverne til at slå deres egen rekord.**
- 3) **Eleverne må gerne diskutere, afprøve og udvikle, hvordan de for eksempel kan stå på en anden måde for, at alle får rørt bolden hurtigere.**

FÆLLESSKAB

4) Fælles refleksion:

- Hvordan synes I, at I løste opgaven?
- Var alle med? Hvorfor var nogen ikke med?
- Hvilken effekt giver det, hvis der altid kun er få (de samme), der bestemmer?
- Hvilke færdigheder brugte I (f.eks. lytte, være kreative, inddrage andre etc.)?
- Hvilke kompetencer brugte I, som I også bruger i andre sammenhænge? Hvilke af disse kompetencer kan også bruges til at løse udfordringer i et demokrati?

Obs! Pointen er, at bolden ikke nødvendigvis skal kastes rundt mellem eleverne. Deres opgave er, at alle skal røre den så hurtigt som muligt. Det kan gøres på mange måder.

VENSKAB I KROGENE (30-40 MIN)

Eleverne skal svare på en række spørgsmål ved at placere sig i et af lokalets fire hjørner.

Tre af hjørnerne repræsenterer et af svarene. Det fjerde er åbent hjørne. Eleverne vælger hver især det udsagn, de synes, er vigtigst, og stiller sig i det hjørne, der hører til udsagnet. Hvis de ikke kan bruge et af de tre første svar, stiller de sig i det åbne hjørne.

1) Start med spørgsmålet: **Hvad værdsætter du mest hos en ven?**

De fire svarmuligheder/hjørner er:

- Man kan tale om alt
- Man har samme interesser
- Man kan grine sammen
- Åbent hjørne

2) Eleverne placerer sig i det hjørne, der repræsenterer deres svar.

I hvert hjørne taler eleverne nu sammen om, hvorfor man har valgt netop dette udsagn. I det åbne hjørne fortæller eleverne hinanden, hvad de synes, er det vigtigste hos en ven.

3) Grupperne i hjørnerne argumenterer i plenum for, hvorfor de har valgt netop det udsagn.

Her må eleverne gerne skifte hjørne, hvis de bliver overbevist af gode argumenter.

4) Eleverne får et nyt spørgsmål: **Hvordan hader du at blive behandlet af dine venner?**

De fire svarmuligheder/hjørner er:

- De lyver eller spreder falske rygter om dig
- De kritiserer dig og er nedladende
- De svigter dig
- Åbent hjørne

5) Fremgangsmåden kan være den samme som sidst, eller eleverne i hvert hjørne kan forberede et lille rollespil om en situation, som en af dem har været med i eller har kendskab til.

Rollespillet opføres i plenum to gange. Første gang er de øvrige elever tilskuere. Anden gang har de andre elever mulighed for at gribe aktivt ind i spillet ved at skifte en skuespiller ud og spille et ændringsforslag, der måske kan bidrage til at løse konflikten.

6) Fælles refleksion:

- Hvad er et positivt fællesskab for jer?
- Hvad er et negativt fællesskab?
- Har I oplevelser med negative fællesskaber?
- Hvad kan I selv gøre for at ændre et negativt fællesskab til et positivt?

STEMMERET

SÅDAN GØR I

- 1) Vis refleksionsplakaten 'Stemmeret' på en skærm.**
Find plakaten under Refleksionsplakater på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede
- 2) Diskuter spørgsmålene på plakaten i plenum eller i mindre grupper (20-25 min)**
- 3) Hvis I vil arbejde videre, kan I bruge nedenstående øvelse**

ØVELSE

DIN STEMME (20-30 MIN)

I dag skal man være 18 år for at kunne stemme.
Det skal I diskutere, om er godt eller skidt.

- 1) Uddel post-its til eleverne og giv dem tid til individuelt at reflektere over, om de synes, valgdagen skal sættes ned, sættes op eller er passende.**
Bed dem skrive 'ned', 'op', eller 'OK' på deres post-it, når de har besluttet sig.
- 2) Lav tre hjørner i klassen, der svarer til de tre svarmuligheder.**
Eleverne stiller sig i det hjørne, der passer til svaret på deres post-it.
- 3) Indhent nu argumenter fra de tre hjørner.**
Sig til eleverne, at de gerne må flytte sig, hvis de bliver overbevist om et argument fra et andet hjørne.
- 4) Afslut med en fælles elevbrainstorm:**
 - Hvad vil I helst være med til at bestemme, hvis I havde stemmeret?

EKSTRA ØVELSER

I kan også arbejde med øvelserne 'Pitch DIN skoledag' s. 8, 'Demokratiske deltagelsesformer' s. 32, 'Hvad er en aktiv medborger?' s. 41 eller 'Politisk protesttale' s. 49

RELIGION

SÅDAN GØR I

- 1) **Vis refleksionsplakaten 'Religion' på en skærm.**
Find plakaten under Refleksionsplakater på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede
- 2) **Diskuter spørgsmålene på plakaten i plenum eller i mindre grupper**
- 3) **Hvis I vil arbejde videre, kan I bruge nedenstående øvelse**

ØVELSE

FÆLLES HØJTID? (20-30 MIN)

Højtider er en vigtig del af alle store religioner.

Her fejrer man noget særligt, noget centralt for religionen. Tit er højtiderne bygget op som en måde at huske bestemte begivenheder og/eller styrke ønsker for fremtiden.

- 1) **Start med en brainstorm i klassen:**
 - Hvad er en højtid?
 - Hvilke højtider kender I?
 - Hvorfor er højtider vigtige i religioner og i fællesskaber?
- 2) **Nu skal I karakterisere det fællesskab, I har i klassen – skriv stikord på tavlen:**
 - Hvad kendetegner klassefællesskabet?
 - Hvad går I op i?
 - Hvad er vigtigt for jer?
 - Hvilke fællestræk har I?
- 3) **Udtænk i fællesskab en højtid for jeres klasse:**
 - Hvad ville I gerne fejre, hvis I skulle lave en højtid?
 - Hvilket navn kunne I give højtiden?
 - Hvornår skulle den ligge?
 - Hvad skulle der ske?
 - Hvilke traditioner skulle der være? Skal man spise noget bestemt? Have bestemt tøj på? Tage et sted hen? Gøre noget særligt?
- 4) **Afslut med en fælles diskussion:**
 - Hvilken effekt, tror I, at en fælles højtid ville have for klassen?

ELEVØVELSER TIL ILLUSTREREDE DEBATTER

SKOLEFOLKEMØDET 2019

SÅDAN GØR I

I skal bruge illustrationerne om ligestilling og demokratifitness.

Find dem under Illustrerede debatter på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede.

LIGESTILLING JA – MEN HVORDAN?

SÅDAN GØR I

1) Vis eleverne illustrationen 'Ligestilling, ja – men hvordan?' på en skærm.

Find den under Illustrerede debatter på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede

2) Afklar centrale ord og begreber:

- Hvem er feminist?
- Hvad betyder ligestilling?
- Hvad er et patriarkat?

3) Mange mandlige ledere vil helst vil ansætte andre mænd.

Det er en af grundene til, at der er flere mænd end kvinder på chefter og i bestyrelser.

Diskuter i plenum eller i mindre grupper – eller brug spørgsmålene til en kort skriveøvelse:

- Hvorfor, tror I, at mange synes, at mænd er bedre ledere end kvinder?
- Bestemmer ens køn, hvad man er god til?
- Louise Kjølse og Rasmus Brygger er enige i, at det er et problem, at mænd helst vil ansætte mænd. Men hvordan mener de hver især, at det skal løses?
- Hvem er I mest enige med?
- Har I andre forslag til, hvordan man kan løse problemet?

OBS! Partiet Alternativet har foreslået at anonymisere ansøgninger til offentlige stillinger, så man ikke kan se køn (og alder og etnicitet). Formålet er, at ansøgere så ikke vælges ud fra deres køn, men ud fra deres kvalifikationer.

4) Diskuter spørgsmålene nederst på side 1 på illustrationen:

- Er du feminist?
- Hvordan kan du være med til at skabe mere ligestilling i skolen, i din klasse eller derhjemme?
- Hvad kan du gøre, hvis du oplever, at nogen behandler en person uretfærdigt på grund af personens køn?

5) Hvis I vil arbejde videre, kan I bruge øvelsen 'Debatklub' s. 51 og tage spørgsmål og påstande fra ligestillingsdebatten op. Det kan være nødvendigt at bruge tid på at forklare de enkelte påstande, så eleverne forstår baggrund og betydning:

- "Øremærket barsel til fædre er en god ide"
- "Der skal være lige mange kvinder og mænd i bestyrelser"
- "Der er for få kvinder i toppen af erhvervslivet"

I kan også bruge øvelsen 'Dialogforum' s. 58 til at diskutere udsagn om ligestilling:

- Ens køn afgør, hvad man er god til
- Et barn har brug for både en mor og en far
- Kvinder bør ikke fravælge at få børn
- På vores skole er drenge og piger lige
- Ligestilling mellem mænd og kvinder er en god idé

Eller I kan bruge øvelsen 'De nye lejere' s. 35 og have et særligt fokus på køn i diskussionen af elevernes udvælgelse af lejere til deres fiktive bofællesskab.

DEMOKRATI FITNESS

SÅDAN GØR I

- 1) Følg anvisningerne i illustrationen 'Demokratifitness' for at træne jeres demokratimuskler.
Find den under Illustrerede debatter på www.verdensklasse.dk/skolefolkemoede
- 2) Hvis I vil arbejde videre, kan I bruge øvelserne 'Dialogforum' s. 58, 'Debatklub' s. 51, 'Ungeråd' s. 59 eller 'Demokratiske deltagelsesformer' s. 32

DEL 2:

ØVELSER OM

DEMOKRATI OG

MEDBORGERSKAB

HVAD ER DEMOKRATI FOR DIG?

FORMÅL

At eleverne tager stilling til, hvordan demokrati defineres, og at de diskuterer, forhandler og argumenterer sig frem til, om nogle demokratiopfattelser er vigtigere eller bedre end andre.

TID

35-45 min

MATERIALER

Stykker af papir med udsagn om, hvad demokrati er (se 19 definitioner næste side)

Klister (elefantsnot)

Lokale, hvor eleverne har mulighed for at bevæge sig rundt mellem arkene

INDEN I GÅR I GANG

Læs de 19 definitioner nedenfor og udvælg et antal, som eleverne skal arbejde med. Lav et ark til hver af de definitioner, du har valgt, så de kan hænges op individuelt i klassen eller lægges spredt på gulvet.

SÅDAN GØR I

- 1) **Start øvelsen uden for meget indledende forklaring, så elevernes umiddelbare forståelse af demokrati er i centrum.**
- 2) **Fortæl eleverne, at mange har forsøgt at definere, hvad demokrati er, men der er ikke en enkelt definition, som alle er enige om.** De skal nu se en række definitioner, som lægger vægt på forskellige aspekter af demokrati. De er alle sammen rigtige – der er ikke én sand.
- 3) **Spred definitionerne ud på gulvet eller hæng dem op enkeltvis rundt omkring på væggene i lokalet.** Giv eleverne tid til at gå rundt og læse definitionerne. Alternativt kan du læse definitionerne op en efter en – eller give eleverne et print af dem, så de kan læse i deres eget tempo.
- 4) **Eleverne stiller sig ved den definition, de synes bedst om.**
- 5) **Når eleverne har fordelt sig, spørg et par stykker hvorfor, de står, hvor de står.** Man må gerne flytte sig hen til en anden definition, hvis man bliver overbevist af gode argumenter fra de andre elever.
- 6) **Ekstra øvelse: Eleverne definerer deres egne bud på, hvad demokrati er.**
- 7) **Fælles refleksion:**
 - Hvad betyder det, at vi ikke har én fast definition på demokrati?
 - Er demokratiet en fast størrelse? Eller kan demokrati udvikle sig?
 - Hvem kan i så fald udvikle demokratiet?
 - Er du/I med til at udvikle demokratiet? Hvordan?

19 DEFINITIONER PÅ DEMOKRATI

- 1) Demokrati er et ord, der kommer fra oldgræsk.
- 2) Demos betyder folk, kratos betyder magt eller styre; så demokrati betyder folkemagt eller folkestyre.
- 3) Demokrati er en livsform, der bygger på respekten for det enkelte menneske.
- 4) Demokrati er hver enkeltes ret til på lige fod med andre at forme samfundet på en sådan måde, at det størst mulige antal mennesker opnår den størst mulige lykke.
- 5) Demokrati er en politisk ideologi, hvis grundværdier er frihed, lighed og tolerance.
- 6) Demokrati er retten til at leve, som man vil, med respekt for andres ret til at leve, som de vil.
- 7) Demokrati er samtale og debat ført i størst mulig frihed mellem alle samfundets medlemmer.
- 8) Demokrati er det princip, at de, der er berørt af en beslutning, bør være med til at træffe den, direkte eller indirekte. Princippet bør gælde overalt: i privatlivet, på arbejdspladsen, i samfundet og i staten.
- 9) Demokrati er en styreform, der tilsikrer alle den størst mulige lighed og den enkelte den størst mulige frihed.
- 10) Demokrati er en styreform, hvor hele folket - direkte eller indirekte - træffer de afgørende beslutninger om fastsættelse og fordeling af samfundets værdier.
- 11) Demokratiet er en styreform, hvor statsmagten skal fastsætte og opretholde en retsorden, der bygger på menneskerettighederne.
- 12) Demokrati er en styreform, hvor man kan slippe af med den siddende regering uden revolution og blodsudgydelse.
- 13) Demokrati er en styreform, hvor statsmagten træffer, iværksætter og håndhæver beslutninger, som er i overensstemmelse med, hvad folkets flertal ønsker.
- 14) Et demokrati er en stat, hvis parlament og regering er udpeget ved frie almindelige valg afholdt med få års mellemrum mellem kandidater opstillet af mindst to forskellige partier.
- 15) Et demokrati er en stat, hvor hvert enkelt menneske er forpligtet til at værne om menneskerettighederne, dels ved selv at respektere dem, og dels ved at medvirke til, at de bliver respekteret af de andre borgere og af landets politiske institutioner.
- 16) Demokrati er en styreform, der blev indført i Danmark i 1849.
- 17) Demokrati er, når folket vælger deres regering
- 18) Demokrati betyder, at det enkelte menneske har ukrænkelige rettigheder.
- 19) Demokrati er, når beslutninger bliver taget i fællesskab, og alle har mulighed for at komme til orde.
- 20) Demokrati kommer til udtryk gennem samtale og dialog.

DEMOKRATI I HVERDAGEN

FORMÅL

At eleverne tænker over deres egen rolle i demokratiet og hvilke handlemuligheder, de har.

TID

20-60 min

MATERIALER

Papir/ mobil/ipads til at notere og til evt. fotografering.

SÅDAN GØR I

1) Start med en kort diskussion i klassen:

- Hvordan oplever I demokrati i hverdagen (f.eks. på skolen (elevråd, i lokalsamfundet (lokale politiske foreninger, andelsforeninger mm.), i klassen (klasseafstemninger og –diskussioner mm.), i sportsforeninger).
- Hvordan har I indflydelse på eget liv? Giv gerne eksempler, som f.eks. demokrati via elevråd, i klassen, skolebestyrelsen, medbestemmelse i undervisningen.

2) Herfra kan du vælge mellem to versioner. I version A skal eleverne gruppevis lave en opstilling – en slags menneskestatue – uden brug af ord, der viser en demokratisk situation. I version B skal eleverne tage et foto af en demokratisk situation, på eller uden for skolen.

A) Eleverne inddeles i grupper på cirka fire personer.

- Hver gruppe bliver enige om en demokratisk situation eller sted. F.eks. at stemme eller deltage i en debat.
- Grupperne skal vise situationen for de andre elever uden brug af ord. De kan lave en menneskestatue, et still-billede eller mime situationen.
- Grupperne opfører efter tur deres demokratiske situationer for klassen, som skal gætte situationen eller stedet.

B) Eleverne går sammen to og to.

- Hvert par bliver enige om en demokratisk situation eller sted, som de fotograferer med mobil/ tablet. Det kan være et tidspunkt, hvor eleverne oplever demokrati i deres hverdag. F.eks. at der bliver lyttet til dem, eller de har en afstemning.
- Eleverne sender billederne til læreren, eller billederne printes ud (A4 format).
- Elevernes demokratibilleder vises i klassen, f.eks. som slideshow eller hængt op på væggene. For hvert billede skal eleverne (minus dem, der har taget billedet) gætte på den demokratiske situation, der er på billedet.

3) Fælles refleksion:

- Hvad er demokrati for jer?
- Hvor ser I demokrati i jeres hverdag?
- Hvad er demokratisk deltagelse?
- Har I fundet ud af noget nyt om demokrati og deltagelse?
- Hvilke muligheder har I for at deltage og påvirke beslutningsprocesser (i klassen, på skolen, i lokalområdet, i Danmark og i verden)?
Bruger I dem? Hvorfor/hvorfor ikke?

DEMOKRATISKE DELTAGELSESFORMER

FORMÅL

At eleverne får inspiration til, hvordan de kan handle og agere som aktive medborgere.

TID

60 min

MATERIALER

Elevark 'Sådan deltager du i demokratiet'. 1 ark per gruppe

SÅDAN GØR I

- 1) Tal med eleverne om, at der i et demokrati er forskellige muligheder for at få indflydelse som borger. Man kan for eksempel deltage i politiske organisationer, valg, aktioner og debatter.
- 2) Inddel eleverne i grupper på 3-4 personer. Udlever elevarket 'Sådan kan du deltage i demokratiet' med seks måder, man kan være aktiv medborger.
- 3) Hver gruppe arbejder med følgende mission:
I vil have mere indflydelse på jeres skole eller i jeres kommune.
Grupperne løser opgaverne på arket.
- 4) Alle grupper holder en peptalk om deres mission. Tilhørerne kommer med konstruktiv feedback, opklarende spørgsmål og rådgivning. Der er 3-5 min. til kommentarer og svar.
- 3) **Fælles refleksion:**
 - Hvad vil I gerne have mere indflydelse på i jeres hverdag?
 - Hvorfor har I det egentlig ikke nu?
 - Har I en succeshistorie med noget, I havde indflydelse på?
 - Hvilke muligheder og udfordringer er der ved de forskellige metoder til at få indflydelse, som I har arbejdet med i dag?
 - Hvilke former bruger I allerede på skolen? Andre steder?
 - Er der andre former, I tænker giver jer bedre indflydelse?
 - Hvilke udfordringer har I som unge, der gerne vil have mere indflydelse? Kom med konkrete bud på, hvordan I kan overvinde udfordringerne.

ELEVARK

SÅDAN DELTAGER DU I DEMOKRATIET

HVAD GÅR ØVELSEN UD PÅ?

I skal finde en sag eller en situation, I gerne vil have indflydelse på.
 Det kan være noget på skolen eller i jeres lokalområde.
 Så skal I vælge en aktionsform, som I mener, vil være bedst til at få indflydelse på jeres sag.
 Til sidst skal I fremføre en kort peptalk (3 min.) om jeres sag og aktionsform.

SÅDAN GØR I:

- 1) Først skal I vælge, hvad på jeres skole eller i jeres kommune, I gerne vil have indflydelse på. Tal om, hvorfor det er vigtigt for jer. Forsøg at vælge noget, som I reelt er interesserede i. Det er sjovere.
- 2) Beslut, hvor det giver mening at prøve at få indflydelse? Er det i skolen? Kommunen? Eller hvor?
- 3) Læs om de seks aktionsformer – eller måder at opnå indflydelse på (nedenfor).
- 4) Vælg en af de seks aktionsformer. Begrund jeres valg.
- 5) Forbered en lille peptalk til jeres klassekammerater om jeres sag. Peptalken skal bruges til at blive skarpere på jeres argumenter og metode til at få indflydelse. Jeres peptalk må tage 3 min.

6 AKTIONSFORMER TIL AT FÅ INDFLYDELSE I ET DEMOKRATISK SAMFUND:

1. STEMMEAFGIVELSE VED VALG:

- Folketings-/EU-/kommunal- og regionsvalg. Personer, der stemmer, kunne være din lærer, nogle fra dit lokalområde, en kendt person etc. (80 % af danskere over 18 år stemmer).
- Elevrådsvalg. Personer, der stemmer til elevrådsvalg, kunne være nogle skoleelever, som du kender.

2. REPRÆSENTATION (AT INDMELDE SIG I ET POLITISK PARTI ELLER AT OPSTILLE TIL VALG FOR PARTIET):

- Politiske partier i eller uden for Folketinget eller EU. Personer, der repræsenterer borgere i Danmark eller EU, kunne for eksempel være folketingspolitikere, lokalpolitikere eller EU- parlamentarikere.
- Ungdomspartier. Personer, der repræsenterer unge, kunne være forkvinder eller andre medlemmer af forskellige Ungdomspartier.
- Elevrådsvalg. Personer, der repræsenterer elever, kunne for eksempel være elever i jeres elevråd.

3. ORGANISERING, FORENINGSDANNELSE OG FRIVILLIGHED:

- Medborgerhuse og NGO'er og foreninger. Personer, der deltager, kunne for eksempel være frivillige.
- Boligforeninger // fodboldklubben // Venligboerne // religiøse fællesskaber. Personer, der deltager, kunne være aktivister og medlemmer.
- Arbejderorganisationer: f.eks. 3F ungdom Valby (se eventuelt Facebook) og Luftens Helte//LO// 3F// HK ungdom osv. Personer, der deltager, kunne være medlemmer eller forkvinder.
- Elevorganisation der samler underskrifter.
- Arbejdsgiverforeninger og brancheforeninger, for eksempel Dansk Industri // Landbrug og Fødevarer. Personer i disse foreninger kunne være konsulenter eller chefer for organisationerne.

ELEVARK SÅDAN DELTAGER DU I DEMOKRATIET

4. PROTEST (SKRIVE LÆSERBREVE, SAMLE UNDERSKRIFTER IND, LOVLIGE DEMONSTRATIONER, BOYKOT):

- Skoleaktion/gå til ledelsen. Personer, der gør dette, kunne være elever eller medarbejdere i en virksomhed.
- En Stor Mellemfinger til den nye folkeskolereform (facebook-gruppe). Personer i denne gruppe kunne være skoleelever, der deltager i gruppens aktioner, bloggere, eller folk der skriver på hjemmesiden.
- Bedsteforældre for asyl. Personer i denne gruppe kunne være folk, der deltager i demonstrationer.
- Castaway Souls of Sjælsmark (facebook-gruppe). Personer i denne gruppe kunne være frivillige.

5. CIVIL ULYDIGHED (F.EKS. AT MALE POLITISK GRAFFITI TIL BESÆTTELSE AF OFFENTLIGE BYGNINGER):

- Eksempler på grupper, der bruger civil ulydighed: Klimakollektivet // Menneskesmuglerne // Fighters and Lovers. Personer i disse grupper kunne være aktivister.
- Gymnasieelever, der blokerer og besætter gymnasier. Personer kunne f.eks. være gymnasieelever, der udtaler sig om aktionen.
- Forældre, der blokerer pædagoger. Personer kunne være forældre som udtaler sig om aktionen.
- Eksempler på bevægelser, der bruger civil ulydighed: Nej til atomkraft // BZ-bevægelsen. Personer kunne være tidligere aktivister.
- Andre, I kender til?

6. JOURNALIST/TALKSHOW- VÆRTER

Kendte, der anvender deres faglighed og deres position som kendte i nyhedsbranchen til at fremføre egne og/eller andre borgeres holdninger og meninger. Personer i denne kategori kunne være:

- Rushy Rashid Højbjerg (journalist og radiovært)
- Martin Krasnik (journalist)
- Signe Molde (journalist)
- Opera Winfrey (talkshow vært)
- Clement Kjærsgaard (talkshow vært)
- Abdel Aziz Mahmoud (journalist og tv-serievært)
- Andre I kender til?

DE NYE LEJERE

FORMÅL

At skærpe elevernes bevidsthed om, at demokratiet findes mange steder – fx i vores måder at tale sammen, tage beslutninger, inkludere andre, rumme forskellighed, undgå forskelsbehandling osv.

TID

30 min

MATERIALER

Elevarket 'De nye lejere' (1 ark per elev)

SÅDAN GØR I

- 1) Uddel elevarket 'De nye lejere' til alle elever og bed dem læse de 14 beskrivelser af ansøgere.
- 2) Individuelt gennemgår eleverne ansøgerne og sætter plus / minus ud for dem, de hhv. gerne vil eller ikke vil bo sammen med.
- 3) Inddel eleverne i grupper med 3-4 i hver.
Grupperne skal blive enige om 3 ansøgere, de gerne vil bo sammen med og 3 personer, de ikke vil bo sammen med. De skal lave noter med deres argumenter for hver person, de vælger til eller fra.
- 4) Spørg eleverne, hvorfor, de tror, I lavede denne øvelse? Hvad har den med demokrati at gøre?
Supplerer deres kommentarer og svar med pointer omkring demokratisk dialog, måder at tage beslutninger på, sprogbrug, håndtering af uenighed, plads til forskellighed, beskyttelse mod diskrimination, inklusion/eksklusion osv..
- 5) Fælles refleksion:
 - Hvordan var det at skulle vælge lejere til et bofællesskab?
 - Hvordan tog I stilling til ansøgerne?
 - Dukkede der bemærkninger eller argumenter op, som ligner fordomme?
 - Var I enige om ansøgerne – hvem der skulle med, ikke med?
 - Hvis ikke, hvordan håndterede I uenigheden?
 - Hvordan tog I beslutningen om, hvem der fik ja til en plads i bofællesskabet?
 - Hvad var svært/let i øvelsen?
 - Kan I genkende noget fra jeres hverdag, situationer med venner, familie, klassekammerater?

ELEVARK

DE NYE LEJERE

HVAD GÅR ØVELSEN UD PÅ?

Jeres gruppe skal vælge lejere til jeres bofællesskab ud fra en liste med personbeskrivelser.

SÅDAN GØR I:

- 1) Læs alle personbeskrivelser igennem.
- 2) Marker med + ud for personer, du personligt godt vil bo sammen med og marker ÷ ud for dem, du ikke vil bo sammen med.
- 3) I gruppen skal I blive enige og vælge 3 personer, som I gerne vil have i jeres bofællesskab og 3 personer, I ikke vil have. I skal lave noter med jeres argumenter for hver person, I vælger til eller fra.

ANSØGERE TIL BOFÆLLESSKAB:

Mette er 18 år og fra Nordjylland. Hun har fået et rengøringsjob på et plejehjem, indtil hun skal begynde på HF næste skoleår.

Rafad er iransk flygtning. Han er studerende og 20 år gammel. Han er politisk meget aktiv og støtter modstandsbevægelsen i Iran. Han går ind for væbnet modstand og er derfor eftersøgt af den iranske efterretningstjeneste.

Flemming er 19 år og på bistandshjælp. Han har haft arbejde hos en cykelmekaniker, men han blev fyret på grund af problemer med nogle kunder fra en motorcykelklub, som konkurrerer med Flemmings egen motorcykelklub.

Achmed kommer fra en familie fra det tidligere Jugoslavien, der har boet på Vesterbro i mange år. Han er lige fyldt 18 år og er startet som lærling i virksomheden Jern & Metal. Han ønsker at bo hos jer, fordi det er tæt på hans familie og venner.

Sussie og Rune er kæresten og spiller begge rockmusik i hver deres band. De er begge 19 år og lever i perioder på konthjælp, når der ikke er jobs med deres bands.

Thomas er 21 år og er begyndt at læse til lærer. Han er blind, men klarer sig fint med sin førerhund, som selvfølgelig skal bo sammen med ham.

Peter er 22 år og har siddet to år i fængsel for en voldsdom. Hans sagsbehandler har skrevet til jer, at det er meget vigtigt, at Peter får en ny chance. Et bofællesskab med unge mennesker ville være det helt rigtige sted for ham at bo. Der er ingen problemer med huslejen, selvom den skulle blive højere end normalt.

Sara og Keld har boet i et kollektiv på landet. De vil gerne ind til byen, men vil stadig leve på en meget miljørigtig måde. De er henholdsvis 21 og 20 år, og de er ikke kæresten. De er meget interesserede i at gøre haven økologisk. De har også mange idéer til at få gjort husholdningen mere grøn.

Anders er 20 år. Han har ringet til jer og fortalt, at han gerne vil bo hos jer, fordi det ligger tæt på vennerne. Han lød lidt truende og fik nærmest sagt, at det ville være en dårlig idé, hvis han ikke fik lov til at flytte ind.

Selda er 20 år. Hendes forældre er fra Tyrkiet, og hun er født og opvokset i Danmark. Hun er praktiserende muslim og læser Samfunds-fag på Københavns Universitet.

Sigurd læser HF og er 19 år. Han vil gerne flytte hjemmefra, da han har haft en masse bøvl med sine forældre. Sigurd og hans far har været oppe at slås, fordi faren opdagede, at Sigurd har dyrket hampplanter i et hjørne af haven.

STYREFORMER OG RETTIGHEDER

FORMÅL

At eleverne forholder sig til hvilke rettigheder og hvilke muligheder for indflydelse, man har, når man lever under forskellige styreformer.

TID

30 min

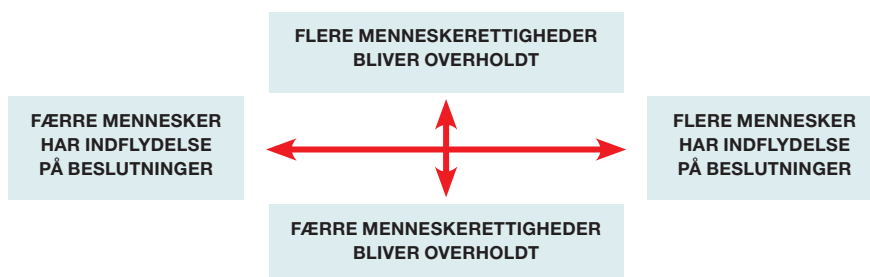
MATERIALER

Elevark 'Definitioner på styreformer' (1 ark pr gruppe)

Elevark 'Styreformer, indflydelse og rettigheder' (1 ark pr gruppe)

INDEN I GÅR I GANG

Tegn koordinatsystemet her på tavlen eller print de fire sætninger på fire stykker papir og tape dem på gulvet eller væggen, så de udgør koordinatsystemet.

SÅDAN GØR I

- 1) Tal med eleverne om, hvad en styreform er. Se evt. boksen 'Hvad er en styreform?'
- 2) Inddel eleverne i grupper på 3-5 personer.
- 3) Fordel styreformerne i elevarket 'Styreformer', så hver gruppe får 1-2 definitioner at arbejde med (gerne én demokratisk og én autoritær). Giv dem også arket 'Styreformer, indflydelse og rettigheder' med koordinatsystemet.
- 4) Deltagerne læser arket og placerer så de tildelte styreformer på koordinatsystemet i forhold til *indflydelse på beslutningsprocesser og overholdelse af menneskerettigheder*.
- 5) Gruppernes definitioner plottes ind på det fælles koordinatsystem (på gulvet, væggen eller tavlen).
- 6) Saml op i plenum:
 - Var det svært at placere styreformerne? Hvad var svært?
 - Var der uenighed? Er samme styreform placeret forskellige steder?
 - Hvad fortæller koordinatsystemet om hvilke styreformer, der er bedst og værst?
- 7) Fælles refleksion:
 - Har I lært noget nyt om styreformer?
 - Hvad betyder forskellige styreformer for menneskers rettigheder og deres mulighed for at have indflydelse på de beslutninger, som påvirker deres liv?

HVAD ER EN STYREFORM?

En styreform kan forstås som grundlæggende værdier og principper for det politiske liv i et samfund. Det er en række normer og spilleregler om, hvordan politiske beslutninger træffes, og hvem der må træffe beslutninger. Man skelner typisk imellem demokratiske og autoritære styreformer.

ELEVARK

DEFINITIONER PÅ STYREREFORMER

DIREKTE DEMOKRATI:

Politiske beslutninger træffes af dem, som de vedrører. Direkte demokrati er altså en styreform, hvor beslutningerne træffes ved direkte afstemninger, f.eks. folkeafstemninger.

Det vil sige: I klassen stemmer I om, hvor I gerne vil på lejrur.

REPRÆSENTATIVT DEMOKRATI:

Er en styreform, hvor den politiske magt overvejende ligger hos en forsamling af folkevalgte repræsentanter f.eks. politikerne på Christiansborg. I et repræsentativt styre placeres den politiske autoritet eller myndighed, dvs. retten til at træffe bindende politiske beslutninger, helt eller delvis i en valgt forsamling. Vælgerne vælger de repræsentanter, som på folkets vegne i en periode skal træffe bindende politiske beslutninger.

Det vil sige: På en skole vælger eleverne nogle elever fra klassen til at være med i elevrådet.

Dvs. elevrådet kan træffe beslutninger. De skal repræsentere deres kammerater.

KONSTITUTIONELT MONARKI:

Er en politisk styreform, hvor regentens magt er begrænset og defineret i en forfatning, og hvor den udøves gennem ministre, som påtager sig ansvaret for magtudøvelsen.

Historisk er konstitutionelt monarki en overgangsform mellem det rene monarki, hvor beslutningskompetencen alene ligger hos regenten og dennes nærmeste rådgivere, og demokrati, hvor den ligger hos ministre, der er ansvarlige over for repræsentationsorganet, jf. parlamentarisme.

Formelt er det danske forfatningssystem stadig et konstitutionelt monarki, jf. Grundloven § 2, men faktisk har anerkendelsen af det parlamentariske princip helt frataget regenten politisk magt.

Det vil sige: I Danmark er dronning Margrete overhoved, men hendes magt er meget begrænset, og hun skriver under på de love regeringen beslutter.

MONARKI, KONGEDØMME, FYRSTENDØMME:

En af de ældste politiske styreformer; myndigheden til at træffe bindende beslutninger for samfundet er henlagt til én person, monarken. Denne kan opnå sin position ved arv eller ved valg.

I arvemonarkiet vil særlige regler bestemme, hvem tronen tilfalder ved monarkens død eller afgang. Som regel vil det være den førstefødte søn, der overtager tronen, men i moderne tid har der været bestræbelser for at ligestille døtre og sønner. Ved en ændring af Tronfølgeoven i 2009 (se tronfølge) indførtes denne ligestilling i Danmark.

I valgmonarkiet udpeges den nye konge af en kompetent forsamling, tidligere af f.eks. de samlede stænder eller rigsrådet, i moderne stater af parlamentet eller ved en folkeafstemning som i Norge i 1905. Danmark havde formelt et valgmonarki frem til 1660, og kåringen af den nye konge blev gjort betinget af hans accept af en mere eller mindre restriktiv håndfæstning. I praksis havde et arvemonarki dog udviklet sig gradvist allerede før 1660.

Mens monarkens myndighed i arvemonarkier i almindelighed begrundes religiøst, 'konge af Guds nåde', kan den i valgmonarkier begrundes med den valgte persons familiebaggrund, fortjenester, evner eller villighed til at acceptere betingelserne for kongeværdigheden.

Det vil sige: Margrethe er dronning, fordi hun arvede tronen efter sin far. I mange år var det kun mænd, der kunne arve tronen, men da Margrete blev 18 år, ændredes tronarvefølgen, fordi hun ikke havde brødre. I 2009 var der folkeafstemning i Danmark om ændring af tronfølgeoven. Danskerne stemte for ændringen, der betyder, at tronen skal overgå til den afdøde regents førstefødte uanset køn.

ELEVARK DEFINITIONER PÅ STYREFORMER

ET-PARTI SYSTEMER:

En styreform, der beskriver, at der inden for et politisk system kun findes ét parti.

Hvis der i et land kun findes ét parti, kan baggrunden være enten de juridiske forhold eller de faktiske forhold. Selvom andre partier ikke er forbudt, kan et enkelt parti være faktisk enerådende, som f.eks. Demokraterne var det i de amerikanske sydstater fra Den Amerikanske Borgerkrig frem til 1970'erne.

Hvis andre partier er forbudt, tales man om enesteparti som f.eks. Det Kommunistiske Parti i Sovjetunionen, Nazistpartiet i Tyskland efter 1933 eller partierne i en række afrikanske lande i perioden efter deres uafhængighed.

Et-partisystemer anses for at ikke at kunne eksistere i et politisk demokrati, men de udelukker ikke politisk konkurrence. I stedet for en kamp mellem partier bliver der tale om en kamp mellem grupper og personer inden for partiet. I de faktiske etpartisystemer kan den interne partikamp inddrage befolkningen, som det sker i de amerikanske opstillingsvalg, primærvalg. I eneste-partisystemer holdes magtkampe derimod inden for partiet.

Det vil sige: Det er et andet system end i Danmark, hvor vi har mange partier, som borgerne kan stemme på. Nogle gange er der kun et parti, fordi andre partier er forbudt. Andre gange fordi de får flest stemmer eller organiserer sig, så det kun er dem, der bestemmer.

MILITÆRDIKTATUR:

Er et styre, hvor en eller flere militære ledere har overtaget kontrollen med en nation. Ledelsen af et militærdiktatur kaldes ofte en junta, evt. militærjunta (fra spansk junta, der betyder fællesmøde).

**Det vil sige: Spanien var et militærdiktatur under General Franco.
Nordkorea er også et militærdiktatur styret af Kim Jong-Un.**

ELEVARK

STYREREFORMER, INDFLYDELSE OG RETTIGHEDER

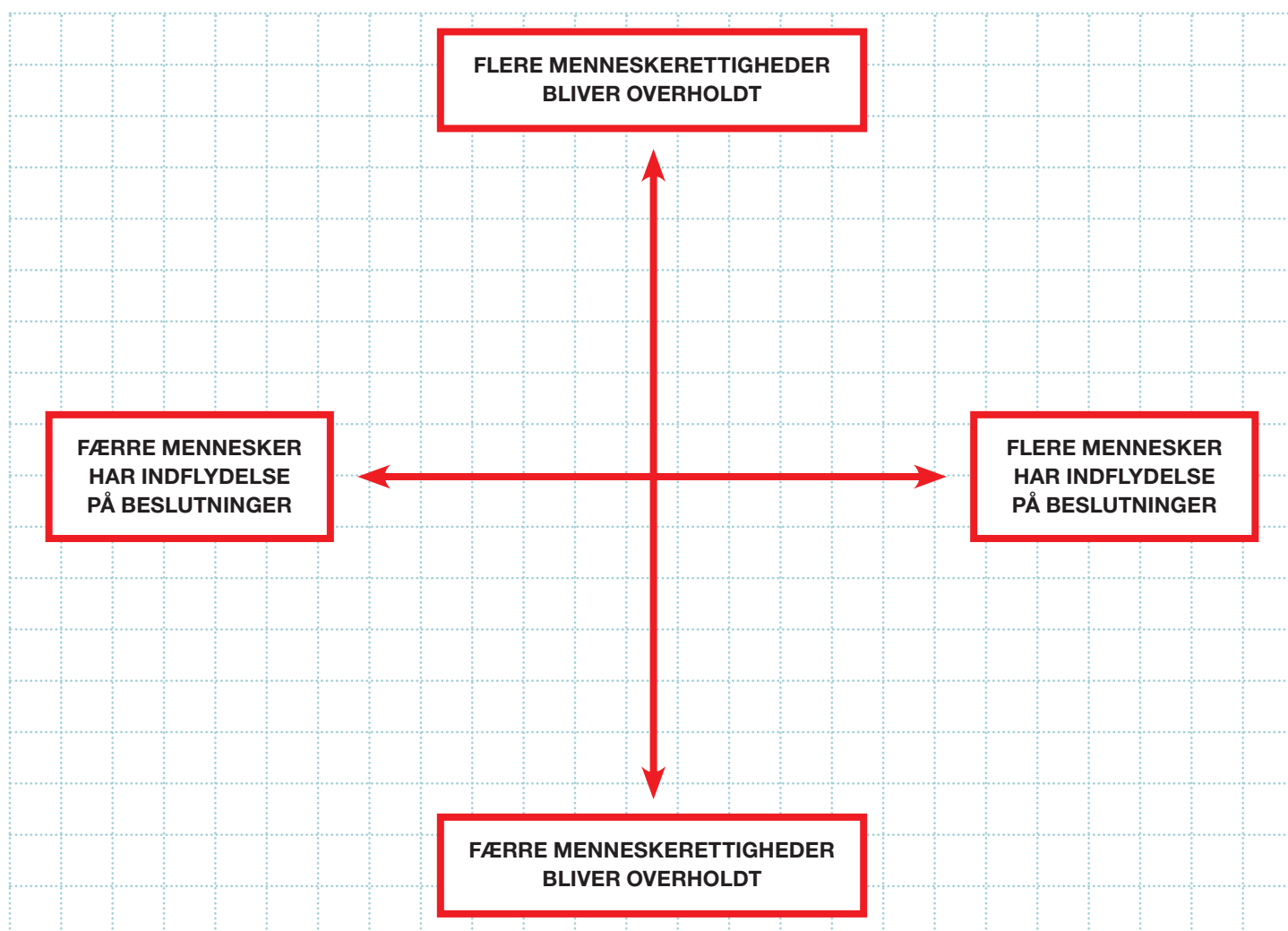
HVAD GÅR ØVELSEN UD PÅ?

I skal vurdere hvad forskellige styreformer betyder for menneskers rettigheder og deres mulighed for at have indflydelse på de beslutninger, som påvirker deres liv.

I har fået en eller flere definitioner på styreformer udleveret af jeres lærer.

Vurder, hvor meget indflydelse og hvor mange rettigheder mennesker har under den eller de styreformer, som I har fået.

Placer styreformen i koordinatsystemet ved at sætte et kryds i koordinatsystemet og skrive navnet på styreformen. Hvis I for eksempel vurderer, at mange mennesker har indflydelse på de beslutninger, der påvirker deres liv og at disse menneskers rettigheder bliver overholdt, så skal I sætte et kryds i højre hjørne.

HVAD ER EN AKTIV MEDBORGER?

FORMÅL

At eleverne opdager og diskuterer forskellige former for aktivt medborgerskab. At eleverne bliver bekendt med egne muligheder for at være en aktiv medborger.

TID

60 min

MATERIALER

Elevark 'Aktive personer i Danmark' (1 ark per gruppe)

Elevark 'Aktive personer i verden' (1 ark per gruppe)

Videoklip: 'Børn og klima i Zambia – interview med børne-klimaambassadør' (produceret af UNICEF Danmark).

Se videoen www.youtube.com ved at søge på "Børn og klima i Zambia".

Eller videoen: 'SÅ er årets sejeste musikvideo landet' med unge der rapper om, hvorfor de arrangerer Nørrebroløbet.

Find videoen ved at gå ind på www.facebook.com/watch/noerrebroløbet/. Scroll ned til videoen 'SÅ er årets sejeste musikvideo landet'. Videoen er fra juni 2018 og varer 1:58.

INDEN I GÅR I GANG

Beslut, om eleverne skal arbejde med aktivt medborgerskab i Danmark ('Elevark Personer i Danmark') eller globalt medborgerskab ('Elevark Personer i verden') – eller begge dele.

SÅDAN GØR I

- 1) Eleverne ser filmklippet om børneambassadøren fra Zambia eller videoen med de unge, der rapper om Nørrebroløbet. Bed eleverne lægge mærke til:
 - Hovedpersonens/personernes alder
 - Hvad gør han/de?
 - Hvordan gør han/de en forskel?
 - Hvorfor gør han/de de ting, han/de gør?
 - Hvad lærer børneambassadøren af at være aktiv i det samfund, han bor i?
 - Hvad tror I, de unge fra Nørrebroløbet lærer af at lave løbet?
 - Hvordan påvirker han/de sit/deres lokalsamfund?
- 2) Eleverne går rundt i klassen og fortæller hinanden om, hvornår de selv har gjort en forskel for andre:
 - Hvad lavede de?
 - Hvordan føltes det at være aktiv og gøre en forskel?
- 3) Introducer fire handleniveauer for eleverne: individuelt, lokalt, nationalt eller globalt. Vælg en person i en af videoerne og vurder i fællesskab, om personen handler i forhold til sig selv, det lokale, det nationale eller det globale.
- 4) Nu skal eleverne arbejde med 'Aktive personer i Danmark' eller 'Aktive personer i verden'. Inddel eleverne i grupper, giv grupperne det relevante elevark og tildel hver gruppe 2-3 personer fra arket, som de skal sætte sig ind i.

HVAD ER EN AKTIV MEDBORGER?

- 5) Eleverne læser personbeskrivelserne igennem og diskuterer derefter personernes handlinger og placerer dem i forhold til, hvordan de handler (individuelt, lokalt, nationalt eller globalt).

TIP: Lav 4 borde i klassen, der hver repræsenterer de fire handleniveauer. Eleverne skriver navnene på deres personer på et stykke papir og lægger dem på det bord, de mener, passer bedst – når de er nået til enighed i gruppen.

- 6) Diskussion i plenum (gerne stående ved de forskellige borde/handleniveauer)

- Hvor er der flest personer placeret – på hvilket niveau?
- Hvordan var det at vurdere en person ift. de fire handleniveauer?
- Var der tvivl om nogen af placeringerne?
- Hvad er forskellen mellem at handle på de forskellige niveauer – er noget bedre end andet?

- 7) Grupperne tager en kort walk & talk (5 min), hvor de diskuterer følgende spørgsmål:

- Hvad tror I, at personerne får ud af at være aktive?
- Er I selv aktive medborgere?

- 8) Fælles refleksion:

- Kender I nogen personligt, som gør en vigtig indsats som medborger?
- Kan alle være aktive medborgere? Hvordan?
- Tænker I jer selv som aktive medborgere?
- Hvornår er I aktive? Hvad gør I og hvorfor?
- Hvilken betydning har aktivt medborgerskab for samfundet?

TIP: Eleverne kan vælge at beskrive en person, som DE synes agerer som en aktiv medborger. En kendt person eller en, som eleverne kender personligt.

ELEVARK

AKTIVE PERSONER I DANMARK

HVAD GÅR ØVELSEN UD PÅ?

I gruppen skal I vurdere, om de personer, der er beskrevet i arket, handler i forhold til sig selv, det lokale, det nationale eller det globale. I skal altså koble personbeskrivelserne til et af de 4 handleniveauer:

Det individuelle	Det lokale	Det nationale	Det globale
------------------	------------	---------------	-------------

SÅDAN GØR I:

- 1) I har fået beskrivelser af forskellige aktive personer. Læs først beskrivelserne af de personer, jeres gruppe skal arbejde med.
- 2) Diskuter hver person i forhold til de 4 handleniveauer. Handler han/hun i forhold til sig selv, det lokale, det nationale eller det globale? For at komme frem til et svar, kan I kan diskutere:
 - Deltager personen i en civilsamfundsgruppe eller organisation?
 - Hvad arbejder civilsamfundsgruppen eller organisationen med?
 - Arbejder gruppen/organisationen for eksempel med at forbedre den lokale sportshal eller for at stoppe klimaforandringerne?
 - Arbejder gruppen/organisationen for at skabe en forandring for sig selv, i lokalområdet, nationalt eller globalt?

PERSONBESKRIVELSER:

DANIEL 14 ÅR.

Går i folkeskole og bor hjemme hos sin mor og hendes nye mand. De bor i Sydhavnen. Når han er hjemme, spiller han PlayStation eller er på Facebook. Men det meste af sin fritid bruger han uden for hjemmet. Han er spejder i KFUM. Her er han sammen med andre børn og unge. Som spejder lærer han at begå sig i naturen; at tænde bål, bygge teltplads og fiske. Men han har også været med til at planlægge en udveksling, hvor en gruppe unge spejdere fra Bhutan kom til Danmark.

ASIA 54 ÅR.

Er mor til Adam, Halima og Bilal og arbejder som pædagog i en børnehave på Nørrebro. Hun bor med sin mand, der har egen forretning og sin yngste søn, der går i skole. Hun hjælper ofte sine voksne børn med madlavning og passer tit sine børnebørn. Derudover er hun aktiv som bydelsmor. Som bydelsmor mødes hun med kvinder, der er flyttet til Danmark og arrangerer sammen med dem fælles aktiviteter; madlavning, diskussioner, indsamlinger osv. Til Eid arrangerer hun maddonationer og er også selv med til at lave mad og til at tage rundt i kvarteret og give lam til de familier, som ikke selv har råd til at lave det store festmåltid. Som pædagog er hun fagligt aktiv i sin fagforening BUPL, hvor hun kæmper mod nedskæringer og forringelser af pædagogers arbejdsvilkår.

IDA 34 ÅR.

Mor til Lukas og Laura på 1 ½ og 3 år. Hun har bevidst valgt selv at passe sine børn, til de skal begynde i skole. Hun er uddannet folkeskolelærer, men arbejder ikke. Ida mødes to gange om ugen med andre hjemmegående mødre. Til møderne leger børnene sammen. Mødrene snakker, men bytter også tøj og legetøj med hinanden for at mindske udgifter på nyt børnetøj, når deres børn er blevet for store. Ida stemmer til folketingsvalg og er passivt medlem af et politisk parti.

ELEVARK AKTIVE PERSONER I DANMARK

MARTIN 32 ÅR.

Arbejder som selvstændig webudvikler i et firma, som han stiftede med sin ven for fire år siden. Firmaet går godt, og de har i dag tre ansatte. Han stemte ikke til sidste folketingsvalg, han er træt af politikerne og systemet. Martin bruger sin fritid i den lokale badmintonklub, hvor han selv har gået, siden han var 14. Blandt andet fungerer han som frivillig træner en uge om året til en årlig idrætsferieuge for anbragte børn.

SHURJEEL 15 ÅR.

Bor hjemme hos sine forældre, men er mest på sin skole eller sammen med sine venner. Han er lige begyndt på Det frie Gymnasium som samfundsvidenskabelig studerende. Her har han været med til at starte en politisk gruppe, som skriver læserbreve, artikler og lave korte videoer om ulighed i Danmark og verden, f.eks. har han været med til at lave en kampagne, der har til formål at skabe bevidsthed om Palæstina og ende besættelsen.

HENRIK 19 ÅR.

Går i 3. g. Drømmer om at komme ind på statskundskab til sommer, og går meget op i at få en god eksamen. Henrik bor hjemme hos sin mor, som er førtidspensionist, med sine to mindre søskende.

Han arbejder i Silvan og får SU og hjælper ofte sin mor med indkøb og madlavning. Han har derfor ikke meget tid til overs. I 1.g var han meldt ind i elevrådet og var med til at arrangere debatmøder og dokumentaraftener på gymnasiet, men han måtte droppe det, fordi det tog for meget af hans tid. Han møder op til elevrådets arrangementer og har tre gange været med til at demonstrere mod indgreb i overførselsindkomster.

ADDIS 17 ÅR.

Arbejder på en café som barista, men vil tage HF og læse til sygeplejerske. Hen er flyttet sammen med nogle venner i et kollektiv, hvor de bruger meget tid sammen. F.eks. har de seriesøndag og tager til debat- og filmarrangementer. Addis er transperson og er aktiv i Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner, LGBT-Danmark. Addis har de sidste par år spillet basketball i gadebasketklubben Game og er af og til med til at træne yngre spillere i klubben.

IVONA 65 ÅR.

Bor alene i en lejlighed i København. Hendes børn er flyttet hjemmefra, og hendes mand er død. Hun er på efterløn, men bruger stadig meget af sin fritid i en Baptist kirke, hvor der er herberg og café for hjemløse. Her er hun med til at lave kaffe, bage kage og snakke med de hjemløse, som har brug for det. Normalt bruger hun meget tid hjemme eller i kirken, men sidste år involverede hun sig personligt i flygtningekrisen. Hun lod mennesker, der ville søge asyl i Sverige bo hos sig og hjalp også selv en familie over grænsen. Dermed brød hun dansk lovgivning.

ELEVARK

AKTIVE PERSONER I VERDEN

HVAD GÅR ØVELSEN UD PÅ?

I gruppen skal I vurdere, om de personer, der er beskrevet i arket, handler i forhold til sig selv, det lokale, det nationale eller det globale. I skal altså koble personbeskrivelserne til et af de 4 handleniveauer:

Det individuelle	Det lokale	Det nationale	Det globale
------------------	------------	---------------	-------------

SÅDAN GØR I:

- 1) I har fået beskrivelser af forskellige aktive personer. Læs først beskrivelserne af de personer, jeres gruppe skal arbejde med.
- 2) Diskuter hver person i forhold til de 4 handleniveauer. Handler han/hun i forhold til sig selv, det lokale, det nationale eller det globale? For at komme frem til et svar, kan I kan diskutere:
 - Deltager personen i en civilsamfundsgruppe eller organisation?
 - Hvad arbejder civilsamfundsgruppen eller organisationen med?
 - Arbejder gruppen/organisationen for eksempel med at forbedre den lokale sportshal eller for at stoppe klimaforandringerne?
 - Arbejder gruppen/organisationen for at skabe en forandring for sig selv, i lokalområdet, nationalt eller globalt?

PERSONBESKRIVELSER:

CAMILA 23 ÅR.

Er fra Chile og læser geografi på et af Chiles ældste universiteter i hovedstaden Santiago. Hun har været aktiv i de studenterpolitiske organisationer, der er på hendes universitet, siden hun begyndte at studere i 2008. I 2010 blev hun valgt som studenterpræsident for universitetet. Camila er en dygtig studerende og har derfor været så heldig at komme ind på et godt offentligt universitet, som det er næsten gratis at gå på. Men mange af hendes kammerater går på private universiteter, fordi disse ikke kræver lige så højt et gennemsnit. Deres familier har måttet låne mange penge, for at de unge kunne få en uddannelse. Camila har været med til at planlægge store demonstrationer mod det private uddannelsessystem i Chile. Demonstrationerne er blevet så store, at Camila og et par andre af lederne for bevægelsen er blevet indkaldt til forhandling hos uddannelsesministeren i Chile.

NB: Dette er skrevet ud fra et tidligt tidspunkt i studenterbevægelsen i 2011, så realistisk som muligt. Camila Vallejo sidder i dag i det chilenske parlament for det kommunistiske parti, og er den yngste i parlamentet (født i april 1988). Hun er kendt som en af lederne af studenteroprøret.

AYSER 37 ÅR.

Arbejder som sygeplejerske og har 3 børn, der alle går i folkeskole. Ayser er født i Iran, men kom til Danmark som 3-årig sammen med sine forældre, der var kristne, og så sig nødsaget til at flygte sammen med andre iranske kristne under borgerkrigen. Ayser er medlem af et lille trossamfund for iranske kristne i Danmark, hvor de deler oplevelser om at være iransk kristen i Danmark. For Ayser er kristendommen et symbol på den frihed, som hendes forældre fik, da de flygtede. I trossamfundet samler de ind til bibler, der sendes til Iran og støtte til en kristen satellit-tv-station i Mellemøsten. De har desuden også organiseret en indsamling af varmt tøj til de syriske flygtninge.

ELEVARK AKTIVE PERSONER I VERDEN

ALICE 57 ÅR.

Er fra Wales. Alice var miljøaktivist i 80'erne. Hun var med i en gruppe med medlemmer fra hele Europa, der sammen organiserede workshops og protesterede mod atomkraft. Alice er ked af den udvikling, der er sket, hvor miljøet er blevet tilsidesat. Hun frygter, hvad der sker med de globale klimaforandringer, men hun er ikke længere med i det store netværk af protesterende europæere. Politikerne lytter alligevel ikke, som hun siger. I stedet for lever hun og hendes mand i en lille landsby sammen med 30 andre. I landsbyen forsøger de at leve 100 % CO2-neutralt. De laver mad sammen to gange om ugen, dyrker deres egne grøntsager og har i fællesskab betalt for de fem vindmøller og de mange solceller, der forsyner dem med energi. Det er dog ikke altid nok til, at man kan få et varmt bad.

JUAN-PABLO 38 ÅR.

Er opvokset i delstaten Chiapas i det sydlige Mexico. Da han var 8 år, var der en stor opstand mellem den mexicanske hær og en gruppe af intellektuelle, der sammen med den lokale befolkning af indiansk afstamning ønskede at forsvare de lokales jord. Juan-Pablo er vokset op i konflikten og senere i det, der blev til en af Latinamerikas mest kendte sociale bevægelser; Zapatisterne. I dag bor han i den lille landsby, som han er vokset op i. Her underviser han landsbyens unge i bevægelsens historie og hvordan man frigør sig fra kapitalismen og det mexicanske militær, der gentagende gange har forsøgt at rydde indianske småbyer og fordrive beboerne fra deres land. Juan-Pablo ser sig mere som zapatist end som mexicaner.

DE UNGES KAMP FOR AMC ALBERTSLUND

FORMÅL

At eleverne får viden om, hvordan børn og unge kan få politisk indflydelse og protestere, hvis de oplever urimeligheder i deres hverdag, eller at deres rettigheder bliver krænkede.

TID

45-60 min

MATERIALER

Videoklip: 'Albertslunds unge tager kampen op for at beholde cross- og gokart-klubben' (produceret af Mellempøkeligt Samvirke). Find videoen på www.youtube.com ved at søge på "Albertslunds unge tager kampen op".

SÅDAN GØR I

- 1) Fortæl eleverne, at de i denne opgave skal arbejde med, hvad man kan gøre, hvis man oplever, at der sker noget urimeligt omkring dem – fx i skolen eller i deres fritid.
- 2) **Giv eleverne baggrundsinformation om AMC Albertslund:**
AMC er en kommunal ungdomsklub i Albertslund for unge med fokus på motorsport. Kommunen vil lukke klubben for at kunne bygge boliger dér, hvor den ligger. Men de unge tager kampen op. Fx møder de op til borgermøder og laver en viral kampagne for at beholde deres klub.
- 3) **Se videoklipet med eleverne.**
- 4) **Spørg eleverne:**
 - Videoen er lavet som en protestvideo – hvad protesterer de unge imod?
 - Hvorfor kan de unge godt lide at være i klubben? Hvad kan man lære i klubben?
 - Hvorfor synes de unge, at kommunen skal bevare klubben? Hvilke argumenter bruger de?
- 5) **Del nu eleverne i grupper på 2-3 personer. Hver gruppe skal forestille sig, at de er unge i AMC gruppen, og at de vil protestere imod kommunens planer.**
- 6) **Først skal de gruppevis kort formulere budskabet i deres protest.**
- 7) **Derefter vælger hver gruppe et format for deres protest:**
 - A) **Skriv et læserbrev**
– overvej: Hvilken avis? Hvilken målgruppe?
 - B) **Skriv en protesttale til en demonstration**
– overvej: Målgruppe – hvem kommer til demonstrationen? Hvor skal den foregå?
 - C) **Lav et banner med et slogan til en demonstration imod lukningen.**
 - D) **Lav en kort film, fx med interviews**
– overvej: Hvem er målgruppen? Hvor skal den deles?

DE UNGES KAMP FOR AMC ALBERTSLUND

E) Lav en flyer, som kan deles ud

- overvej: Hvem er målgruppen? Hvordan kan man fange opmærksomhed?
- Hvor skal den deles ud?

F) Lav et facebookopslag

- overvej: Hvordan skriver man fængende og indlevende, så opslaget bliver delt mest muligt? Skal der være billede med? Hvordan vil I sprede det via facebook
- er der særlige grupper, der skal tagges?

8) Afslut øvelsen med en præsentation.

Grupperne kan parres, så de præsenterer for hinanden og kommenterer på hinandens output. Alternativt kan man gruppere præsentationerne efter format (alle læserbreve sammen osv.)

9) Fælles refleksion

- Hvilke formater, tror I, vil være mest effektfulde ift. at få kommunen til at skifte mening?
- Kan man kombinere nogle af formaterne og skabe større effekt? Hvordan?
- Har I selv prøvet at protestere over noget, I synes var forkert eller uretfærdigt? Hvad gjorde I? Ændrede jeres protest noget?

POLITISK PROTESTTALE

FORMÅL

At eleverne får viden om, hvordan børn og unge kan få politisk indflydelse og protestere, hvis de oplever, at deres rettigheder bliver krænket. Derudover, at eleverne får viden om asylbørns levevilkår i Danmark.

TID

30-40 min

MATERIALER

Videoklip med Fayeza's protesttale fra demonstrationen 'Hold fast i menneskerettighederne, Danmark'. Find videoen på www.youtube.com ved at taste "Fayeza's protesttale".

Amnesty's plakat 'FN's Børnekonvention for børn' – 1 kopi til alle grupper.

Find plakaten på www.amnesty.dk ved at søge på "børnekonventionen". Vælg det øverste link, som er FN's børnekonvention i punktform. Nederst er link til download af plakaten 'Børnekonventionen for børn'. Print evt. en A3 version af plakaten i farver til at hænge op i klassen.

Evt. stort stykke pap til en fælles liste med rettigheder.

SÅDAN GØR I

- 1) Tal kort med eleverne om, at der i et demokrati er forskellige muligheder for at få indflydelse som borger.** Man kan for eksempel deltage i politiske organisationer, valg, aktioner og demonstrationer.
- 2) Fortæl eleverne, at de i denne øvelse skal se et videoklip med et eksempel på en protesttale og tal med dem om, hvad en protesttale er.** Fortæl eleverne, at talen blev holdt af Fayeza til demonstrationen 'Hold fast i menneskerettighederne, Danmark' i København. Fayeza er 15 år gammel, kommer fra Iran og bor på et asylcenter i Danmark - Sjælsmark.
- 3) Se videoklipet med Fayeza's protesttale med eleverne.**
- 4) Afklar med eleverne, om der er ord eller begreber i talen, som de ikke kender (fx rettigheder, borgerforslag)?**
- 5) Inddel eleverne i par. Først diskuterer de spørgsmål om selve talen:**
 - Fayeza fortæller, at hun har boet 11 måneder i Udrejsecenter Sjælsmark. Hvad fortæller hun om stedet og hvorfor hun bor der?
 - Hvad er Fayeza's overordnede budskab i talen, og hvem henvender hun sig til?
 - Synes I, hendes tale er overvisende? Noter, hvad der er stærkt i hendes tale og hvad, I synes, kunne have gjort den endnu stærkere.
- 6) I plenum præsenteres FN's Børnekonvention (brug plakaten). Del en kopi af den ud til alle grupper.**

POLITISK PROTESTTALE

7) I par skal eleverne arbejde med Fayezahs tale og børnekonventionen:

- I talen kommer Fayezah med nogle kritikpunkter af børnenes levevilkår i Sjælsmark, baseret på hendes personlige erfaringer. Find 3-5 eksempler.
- Hvilke levevilkår og muligheder mener Fayezah, at børnene har ret til? Hvad er det for nogle krav, hun stiller?
- Kig på FNs Børnekonvention. Mener I, at børnene får krænket nogle af de rettigheder, som de har under børnekonventionen, mens de bor i Udrejsecenter Sjælsmark? Hvilke?

8) I plenum laver I en liste med de rettigheder, som eleverne mener bliver krænket.

Skriv rettighederne på en planche eller på tavlen, som de bliver nævnt. Noter ud for en rettighed, hvis den bliver nævnt flere gange. Diskuterer uenighederne.

9) Fælles refleksion i plenum:

- Er der noget, som har overrasket jer omkring asylbørn og deres liv i Danmark?
- Var det svært at blive enige om hvilke rettigheder, der muligvis bliver krænket på et sted som Sjælsmark?
- Synes I, at protesttalen er en god metode til at råbe politikerne op og skabe forandring?
- Hvad ville I gøre, hvis I var i Fayezahs situation? Hvilke andre metoder kan bruges?

DEBATKLUB

FORMÅL

At eleverne oplever på egen krop, hvordan det er at deltage i og være publikum til en debat. Eleverne lærer at behandle et emne og finde argumenter for og imod en given sag og får erfaring med at fremføre dem på en overbevisende måde.

TID

100-130 min

MATERIALER

Elevarket 'Forberedelse - hold for' (printes til ca. halvdelen af klassen)
Elveraket 'Forberedelse - hold imod' (printes til ca. halvdelen af klassen)

INDEN I GÅR I GANG

I denne øvelse skal eleverne forberede og afvikle debatter. Der kan være to eller flere hold i hver debatrunde, men denne øvelsesguide er skrevet med henblik på to hold per debatrunde og tre aktive debattører per hold.

Det anbefales at afvikle minimum to debatrunder med hver sit emne. På den måde får flest muligt debatteret, og der er et uafhængigt publikum, som får mulighed for at observere. Denne guide er baseret på to debatrunder.

Inden øvelsen går i gang, bestemmes emnerne for debat. Her er det op til dig at afgøre, om eleverne skal være med til at bestemme debattemnerne, eller om emnet er givet på forhånd. Emnerne kan have meget forskellig karakter, men det er en god idé, hvis det er et område, eleverne har et vist forhåndskendskab til eller særlig interesse i.

SÅDAN GØR I

- 1) Præsenter de 2 debattemner for klassen. Emnerne skal formuleres som forslag, man enten kan være for eller imod. Her bruger vi følgende eksempler:**
Debat 1: 'Stemmealderen skal sættes ned til 16 år'
Debat 2: 'Vores klasse skal sørge for, at hele skolen kender til skoleelevers rettigheder i Danmark'
- 2) Del klassen op i fire hold. Vi kalder dem her hold A, B, C, D. Hold A og B deltager i debat 1, og hold C og D deltager i debat 2.**
- 3) Udstik debattemnerne til grupperne og giv følgende instruktion:**
Hold A skal argumentere for, at stemmeretten sættes ned til 16 år i Danmark
Hold B skal argumentere imod, at stemmeretten sættes ned til 16 år i Danmark
Hold C og D er publikum og bedømmelsesudvalg i første debatrunde

I debat 2 om rettigheder bytter holdene roller.

C skal nu argumentere for forslaget, og **D** skal argumentere imod, mens **A og B** er publikum og bedømmelsesudvalg

DEBATKLUB

- 4) Giv eleverne et elevark, der passer til deres hold: 'Forberedelse: hold for' eller 'Forberedelse: hold imod'. Gå debatforløbet igennem i plenum:

TALER	TID	TALEPUNKTER
ORDSTYRER	1 MINUT	INTRODUKTION OG RAMMESÆTNING AF EMNET
HOLD A (FOR)	2 MINUTTER	PRÆSENTER ARGUMENT OG BEVISER OG INTRODUCER PLAN FOR FORANDRINGEN
HOLD B (IMOD)	2 MINUTTER	PRÆSENTER ARGUMENTER OG BEVISER IMOD FORANDRINGEN OG PLANEN HERFOR
HOLD A (FOR)	2 MINUTTER	ADRESSER MODPARTENS INDLÆG, FORSVAR OG UDDYB EGEN POSITION OG FØRSØG AT IMØDEKOMME NÆSTE RUNDES ANGREB FRA MODPARTEN
HOLD B (IMOD)	2 MINUTTER	ADRESSER MODPARTENS INDLÆG, FORSVAR OG UDDYB EGEN POSITION OG FØRSØG AT IMØDEKOMME NÆSTE RUNDES ANGREB FRA MODPARTEN
PAUSE	2 MINUTTER	FORBERED AFRUNDING SAMMEN MED HOLDET
HOLD A (FOR)	2 MINUTTER	OPSUMMER; FORHOLD JER TIL MODPARTENS ARGUMENT OG AFRUND STANDPUNKTET
HOLD B (IMOD)	2 MINUTTER	OPSUMMER; FORHOLD JER TIL MODPARTENS ARGUMENT OG AFRUND STANDPUNKTET
BEDØMMELSE	5 MINUTTER	BEDØMMELSE

- 5) **Forbered holdende på, at det er dig som lærer, der er ordstyrer for alle debatter.**
Din rolle er at kalde alle debattører op, holde tiden og rækkefølgen. Det er vigtigt, at du holder tiden relativt skarpt, så eleverne får den samme tid til at tale og forberede. Ordstyreren annoncerer også debattens vinder, når bedømmelsen er afsluttet.
- 6) **Nu får grupperne ca. 45-60 minutter til at forberede deres debat.**
Eleverne researcher om emnet, finder deres bedste argumenter og vælger og klargør de tre debattører, som skal repræsentere deres hold. Hvert hold forbereder 2x2 minutters debatindlæg med argumenter for deres sag.
- 7) **Stil debatlokalet op, så der er to borde, hvor debattørerne fra de to hold kan sidde, et bord til ordstyreren samt en talepult, hvor den aktuelle debattør kan stå op og præsentere sit indlæg.**
De tre borde har front mod publikum/bedømmelsesudvalget, som sidder på stolerækker.

DEBATKLUB

-
- 8) **Inden debatten går i gang, giver du publikum/bedømmelsesudvalgene følgende spørgsmål, som de skal tage stilling til under debatten.**
- Hvilket argument er det mest overbevisende på 'for'-siden? Hvorfor?
 - Hvilket argumenter er det mest overbevisende på 'imod'-siden? Hvorfor?
 - Hvordan bruger debattørerne deres kropssprog og stemme? Og hvordan virker det på publikum?
- 9) **Nu går debatrunde 1 i gang**
- 10) **Når debatrunden er slut får debattørerne 5 minutter til at sunde sig, mens bedømmelsesudvalgene voterer og snakker sammen i deres gruppen om, hvilket hold, der havde de stærkeste argumenter og mest overbevisende levering af deres budskab.**
Understreg, at bedømmelsen skal ske alene på baggrund af de argumenter og tilbagevisninger, som er fremført i debatten. Udvalgene skal stemme ud fra det hold, de synes klarede debatten bedst og ikke ud fra en personlig holdning.
- 11) **Når bedømmelsesudvalgene er kommet frem til en beslutning, udråber ordstyreren et vinderhold.**
- 12) **Gå til debatrunde 2**
- 13) **Fælles refleksion:**
- Hvordan var det at debattere?
 - Hvordan valgte I, hvem der skulle debattere?
 - Hvordan var det at være publikum og bedømmelsesudvalg?
 - Hvad virker særligt overbevisende/godt at gøre i en debat?
 - Er der noget, I vil prøve at gøre mere af/gøre anderledes/efterligne i en fremtidig debat?
 - Var det en god måde at forholde sig til emnet på?
 - Hvordan var debatten i forhold til politiske debatter, som I f.eks. ser på fjernsyn?

ELEVARK

FORBEREDELSE

– HOLD FOR

KÆRE DEBATTØRER,

I skal nu forberede jer til at debattere.

I skal vælge tre debattører, som skal repræsentere jeres hold.

Debatten kommer til at forløbe efter følgende skema:

TALER	TID	TALEPUNKTER
ORDSTYRER	1 MINUT	INTRODUKTION OG RAMESÆTNING AF EMNET
HOLD A (FOR)	2 MINUTTER	PRÆSENTER ARGUMENT OG BEVISER OG INTRODUCER PLAN FOR FORANDRINGEN
HOLD B (IMOD)	2 MINUTTER	PRÆSENTER ARGUMENTER OG BEVISER IMOD FORANDRINGEN OG PLANEN HERFOR
HOLD A (FOR)	2 MINUTTER	ADRESSER MODPARTENS INDLÆG, FORSVAR OG UDDYB EGEN POSITION OG FØRSØG AT IMØDEKOMME NÆSTE RUNDES ANGREB FRA MODPARTEN
HOLD B (IMOD)	2 MINUTTER	ADRESSER MODPARTENS INDLÆG, FORSVAR OG UDDYB EGEN POSITION OG FØRSØG AT IMØDEKOMME NÆSTE RUNDES ANGREB FRA MODPARTEN
PAUSE	2 MINUTTER	FORBERED AFRUNDING SAMMEN MED HOLDET
HOLD A (FOR)	2 MINUTTER	OPSUMMER; FORHOLD JER TIL MODPARTENS ARGUMENT OG AFRUND STANDPUNKTET
HOLD B (IMOD)	2 MINUTTER	OPSUMMER; FORHOLD JER TIL MODPARTENS ARGUMENT OG AFRUND STANDPUNKTET
BEDØMMELSE	5 MINUTTER	BEDØMMELSE

Debatten afsluttes med en bedømmelse af debatten og en vinder vil blive udråbt. Bedømmelsen skal ske alene på baggrund af de argumenter og tilbagevisninger, som er fremført i debatten.

ELEVARK FORBEREDELSE – HOLD FOR

FORBEREDELSE – HOLD FOR

I har nu tid til at forberede jer på emnet samt til at vælge og forberede de tre debattører, som skal repræsentere jeres hold. Det kan være I har brug for at researche eller spørge jeres underviser. I skal argumentere for forandringen.

ET SÅDANT ARGUMENT BESTÅR AF:

- 1) **AFKLARING AF EMNE:**
Sørg for at få defineret emnet i forhold til det spørgsmål, I skal debattere. Forklar også kernebegreber, som er vigtige for at forstå emnet.
- 2) **“ET ARGUMENT FOR”:**
Her skal I begrunde, hvorfor forandringen er relevant og nødvendig. Det kan I gøre ved at beskrive problemerne ved den nuværende situation, for eksempel ved at præsentere 3 behov for forandring.
- 3) **AT I BEVISER JERES PÅSTAND:**
I skal begrunde jeres påstand, med logik og beviser. Her kan det være fint at researche lidt. En god opbygning for et bevis er en tretrinsraket, hvor I: præsenterer beviset, beskriver det med flere detaljer og endelig, forbinder det med jeres hovedargument.
- 4) **EN PLAN FOR, HVORDAN FORANDRINGEN SKAL FØRES UD I LIVET:**
Det kan være en god ide at overveje, hvad I tror modparten vil slå på, så I kan imødekomme det.

OBS! Det er vigtigt, at dem der skal debattere på jeres vegne får fem minutter til at øve sig individuelt og at de når at teste deres tale på jer andre. På den måde kan I sikre, at jeres budskab er klart og at I holder jer indenfor de 2 minutter I har per tale. Hvis I går over tid, vil I blive afbrudt og får ikke mulighed for at færdiggøre jeres argument.

ELEVARK

FORBEREDELSE

– HOLD IMOD

KÆRE DEBATTØRER,

I skal nu forberede jer til at debattere.

I skal vælge tre debattører, som skal repræsentere jeres hold.

Debatten kommer til at forløbe efter følgende skema:

TALER	TID	TALEPUNKTER
ORDSTYRER	1 MINUT	INTRODUKTION OG RAMESÆTNING AF EMNET
HOLD A (FOR)	2 MINUTTER	PRÆSENTER ARGUMENT OG BEVISER OG INTRODUCER PLAN FOR FORANDRINGEN
HOLD B (IMOD)	2 MINUTTER	PRÆSENTER ARGUMENTER OG BEVISER IMOD FORANDRINGEN OG PLANEN HERFOR
HOLD A (FOR)	2 MINUTTER	ADRESSER MODPARTENS INDLÆG, FORSVAR OG UDDYB EGEN POSITION OG FØRSØG AT IMØDEKOMME NÆSTE RUNDES ANGREB FRA MODPARTEN
HOLD B (IMOD)	2 MINUTTER	ADRESSER MODPARTENS INDLÆG, FORSVAR OG UDDYB EGEN POSITION OG FØRSØG AT IMØDEKOMME NÆSTE RUNDES ANGREB FRA MODPARTEN
PAUSE	2 MINUTTER	FORBERED AFRUNDING SAMMEN MED HOLDET
HOLD A (FOR)	2 MINUTTER	OPSUMMER; FORHOLD JER TIL MODPARTENS ARGUMENT OG AFRUND STANDPUNKTET
HOLD B (IMOD)	2 MINUTTER	OPSUMMER; FORHOLD JER TIL MODPARTENS ARGUMENT OG AFRUND STANDPUNKTET
BEDØMMELSE	5 MINUTTER	BEDØMMELSE

Debatten afsluttes med en bedømmelse af debatten og en vinder vil blive udråbt. Bedømmelsen skal ske alene på baggrund af de argumenter og tilbagevisninger, som er fremført i debatten.

ELEVARK FORBEREDELSE – HOLD IMOD

FORBEREDELSE – HOLD IMOD

I har nu tid til at forberede jer på emnet samt til at vælge og forberede de tre debattører, som skal repræsentere jeres hold. Det kan være I har brug for at researche eller spørge jeres underviser. I skal argumentere imod forandringen.

ET SÅDANT ARGUMENT BESTÅR AF:

- 1) **AFKLARING AF EMNE:**
Hvis det første hold ikke får gjort det, skal I sørge for at få defineret emnet i forhold til det spørgsmål, I skal debattere. Forklar også kernebegreber, som er vigtige for at forstå emnet.
- 2) **ET ARGUMENT IMOD FORANDRINGEN:**
Her skal I begrunde, hvorfor forandringen ikke bør ske. Måske det vil gøre mere skade end gavn. Kan I finde nogen problemer, med beviserne og logikken, som argumentet for forandring støtter sig op ad?
- 3) **EN KRITIK AF PLANEN::**
Skaber den andre og måske værre problemer?
Det kan være en god idé at overveje, hvad I tror, modparten vil slå på, så I kan imødekomme dette.

OBS! Det er vigtigt, at dem, der skal debattere på jeres vegne, får fem minutter til at øve sig individuelt, og at de når at teste deres tale på jer andre. På den måde kan I sikre, at jeres budskab er klart, og at I holder jer inden for de 2 minutter I har per tale. Hvis I går over tid, vil I blive afbrudt og får ikke mulighed for at færdiggøre jeres argument.

DIALOGFORUM

FORMÅL

At eleverne afprøver en anderledes samtaleform og holdningsudveksling. Eleverne udvikler i fællesskab argumenter, bygger videre på hinandens argumenter og bliver udfordret i at forholde sig til modargumenter.

TID

30 min

MATERIALER

Stole til alle og god gulvplads

SÅDAN GØR I

- 1) Lav en stoleopstilling med en rundkreds af stole (en ydercirkel) og placer et antal stole i midten.**
Det er eleverne i midten af cirklen, der fører samtalen, mens ydercirklen er lyttere. Enten deler du eleverne op i grupper på 7-8. Hver gruppe laver nu en ydre cirkel af stole og sætter to stole i midten. Eleverne fordeler sig, så to elever sætter sig på stolene i midten, og resten sætter sig på stolene rundt om. Alternativt laver I én stor cirkel med 4-5 stole i midten. 4-5 elever sætter sig på stolene i midten, og resten af eleverne sidder i cirklen omkring.
- 2) Præsenter et udsagn, som eleverne i midten starter med at diskutere. Brug for eksempel udsagn, der ligger i forlængelse af temaer, I har eller skal til at arbejde med.**
Eksempler på udsagn kan være:
 - Det er okay at bruge vold til at fremme sine holdninger
 - Mobning på en skole er alles ansvar
 - Demokrati er kun for voksne
 - Unge drikker for meget i Danmark
- 3) Eleverne, der sidder i ydercirklen, kan afløse dem, der sidder på stolene i midten, når de gerne vil deltage i samtalen.** Det kan for eksempel være, hvis de er enige/uenige, har noget at tilføje til et argument, eller hvis de synes, at samtalen bør føres på en helt ny måde.
- 4) Du kan vælge at lade eleverne afløse debattørerne på 2 måder:**
 - A) Åben dialogcirkel:** En stol i midten er tom, så eleverne kan sætte sig derind, når de gerne vil deltage i samtalen. I den åbne dialogcirkel kan enhver elev på ethvert tidspunkt sætte sig ind på den tomme stol. Når det sker, må en af de andre forlade samtalen. Idéen er, at diskussionen fortsætter, mens deltagere skifter plads med personerne i midten, alt efter om de ønsker at deltage i diskussionen.
 - B) Lukket dialogcirkel:** Her er alle stole i midten optaget, og der er tidsbegrænsning for samtalen. F.eks. taler hvert hold af debattører i 3 minutter, hvorefter et nyt hold kommer ind og fortsætter samtalen.
- 5) Fælles refleksion:**
 - Var der stor udskiftning af, hvem der deltog i dialogen?
 - Hvad betød graden af udskiftning?
 - Hvordan var det at deltage i samtalen? Hvorfor deltog I/hvorfor deltog I ikke?
 - Hvordan var det at være lyttere?
 - Var det en god måde at forholde sig til emnet på?

UNGERÅD

FORMÅL

At eleverne reflekterer over og tager stilling til en bestemt problematik og arbejder med, hvordan de selv kan få medindflydelse og en stemme i debatten.

TID

120 min

MATERIALER

Karton eller A3 papir

INDEN I GÅR I GANG

Øvelsen er en rammeøvelse, der kan bruges som format til at diskutere forskellige spørgsmål og emner.

Som lærer kan du enten selv vælge emnet eller temaspørgsmålet, som I skal arbejde med, eller du kan tage en afstemning med eleverne om hvilket emne, de gerne vil arbejde med. Forslag til emner: Integration af flygtninge i lokalsamfundet, bedre folkeskole, kortere skoledage, unges adgang til klubber og foreninger, mangel på udearealer til sport, mangel på væresteder til unge osv.

HVAD ER ET UNGERÅD?

Ungeråd er en samling af unge, der arbejder for ungdomspolitik, unges rettigheder, tilbud til unge osv. I Danmark har 62 kommuner deres eget ungeråd. I flere kommuner er ungerådet med til at stille forslag til borgerrepræsentationen, deltager ved diverse høringer eller bidrager på anden måde til at forme lokalpolitik. I andre kommuner arbejder ungerådene med fokus på at arrangere kulturtilbud for unge. Københavns kommune har sit eget ungeråd bestående af 35 medlemmer i alderen 12 og 20 år. Ungerådet i København har hvert år mulighed for at indstille op til 4 forslag til borgerrepræsentationen. Alle unge i København i alderen 12 -20 år kan både stille op og stemme til valget af ungerådet. Der er valg hvert år i oktober.

SÅDAN GØR I

- 1) **Vælg det emne, som Ungerådet skal debattere. Find det gerne sammen med eleverne.**
- 2) **Forbered på forhånd en række udsagn (2-5 styks) om emnet. Find evt. inspiration i disse udsagn:**
 - Integration handler om at blive en aktiv medborger
 - Folkeskolen er det perfekte sted for integration
 - Der er ligestilling i Danmark
 - Danske unge drikker for meget alkohol
 - Danske politikere gør meget for at løse udfordringerne med klimaforandringerne
 - Danmark skal hjælpe flygtninge
 - Man er dansker, når flertallet af danskere synes, at man er dansker
 - Unge bliver ikke hørt i den offentlige debat
 - Der er problemer med rygepolitik i Folkeskolen
- 3) **Nu skal I lave en kort holdningsøvelse som optakt til resten af opgaven.**

Lav en imaginær linje på tværs af lokalet. Fortæl eleverne, at du nu vil læse nogle udsagn op (dem du har forberedt på forhånd). Hvis de er enige, skal de stille sig ved den ene ende af linjen. Hvis de er uenige, skal de stille sig i den anden. Jo mere henholdsvis enige eller uenige de er, desto tættere på polerne skal de placere sig. Fortæl, at de må flytte sig frem og tilbage på linjen undervejs i øvelsen, hvis de hører nogle argumenter, der får dem til at ændre holdning.

- 4) Læs udsagnene op ét ad gangen, og giv eleverne tid til at fordele sig efter holdning. Spørg eleverne forskellige steder på linjen, hvorfor de har placeret sig, hvor de har.
- 5) Spørg eleverne, om de kender noget til ungeråd og hjælp med at afklare. Brug faktaboksen.
- 6) Inddel eleverne i grupper på 3-4. Fortæl dem, at de skal forestille sig, at de er medlemmer af et ungeråd, der bliver bedt om at komme med en indstilling – dvs. deres holdning eller forslag til det valgte emne – til kommunalbestyrelsen i deres kommune.

Kommunalbestyrelsen er særlig interesseret i de unges holdninger, da det er dem, der skal leve længst med konsekvenserne af beslutningerne. Hvis emnet f.eks. er integration af nye flygtninge i lokalområdet, kunne ungerådet diskutere følgende spørgsmål for at komme frem til deres holdning og dermed deres indstilling til kommunen:

 - Hvad kan der gøres bedst muligt for at få integreret de nye borgere og deres familier i kommunen?
 - Hvad skal der gøres for at forberede borgerne i området og flygtninge bedst muligt på situationen?
 - Hvilke særlige udfordringer vil der være?
 - Hvordan kan de løses?
- 7) Grupperne skal nu komme med så mange gode råd som muligt til deres kommunalbestyrelse om, hvad der kan/bør gøres (30 min). De skal skrive deres forslag på en planche, der kan præsenteres for de andre.
- 8) Eleverne fremlægger deres forslag for hinanden og sammen finder de ud af hvilke 3-5 råd, de synes, der skal sendes til kommunalbestyrelsen.
- 9) Fælles opgave: Hvordan kan jeres bud bedst kvalificeres, så de bliver taget i betragtning?
Er argumenterne stærke nok? Og er argumenterne formuleret godt nok?
- 10) Vælg nu, hvorledes de gode råd skal formidles til kommunalbestyrelsen.
Det kan for eksempel ske via:
 - Læserbreve
 - Fremlæggelse på et møde
 - En høring på skolen
 - Events
 - Youtube-klip
 - Kampagne på sociale medier
 - Andet
- 11) Hvis I har tid: Lav det endelige produkt (f.eks. læserbrevet eller oplægget til mødet med kommunalbestyrelsen)
- 10) Fælles refleksion:
 - Hvilke problemstillinger kom op i jeres diskussioner?
 - Hvordan var det at skulle blive enige om 3-5 anbefalinger?
 - Har I selv ændret holdning til noget undervejs? Er I blevet klogere på jeres klassekammeraters holdninger?
 - Var der noget, som overraskede jer?
 - Hvordan tror I, at jeres anbefalinger ville blive modtaget i jeres egen kommune?

Dette øvelseskatalog er udarbejdet af:
Stine Thuge, Mellemfolkeligt Samvirke

Med støtte fra Slots- og Kulturstyrelsen, Kulturministeriet

